

התרבות ממלכתית משק סגור

עד עכשו דברנו על שווי משקל ללא התערבות
ממשלתית.

כעת נשאל מה קורה כאשר ממשלה מתערבת בשוק

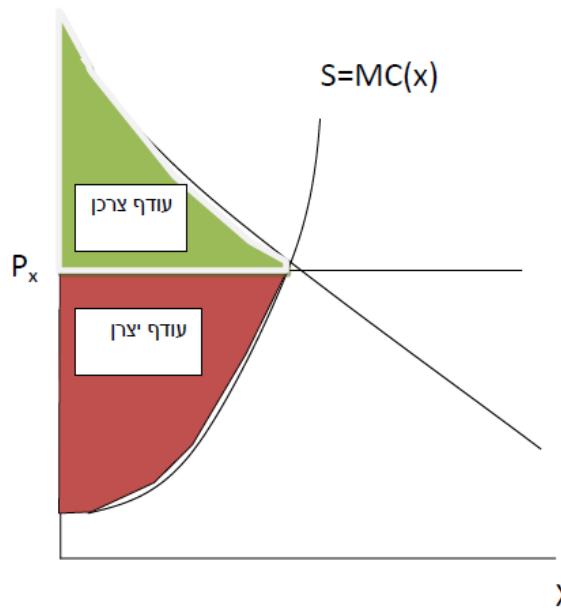
שתי סיבות להתערבות ממשלתית

- 1) **כשל שוק** (כאשר השוק לא מספק מוצר鄙夷 **מוצר ציבורי**)
- 2) השוק אמן יעיל, אבל הממשלה רוצה לשנות הקצאה
בגלל סיבות נורמטיביות (חלוקת מחדש ומיימון מטרות
חשובות לציבור)

דוגמאות לסוגי התערבות ממשלתית

- (1) מיסים/סובסידיות על מוצרים וגורמי ייצור**
- (2) קביעת מחירי מקסימום או מינימום בשוק**
- (3) עידוד או צמצום יבוא/יצוא**

מיסים/סובסידיות על מוצרים

**בשוק תחרותי יעל הרווחה מקסימלית והוא שווה לעודף יצור ועוד עודף
צורך**

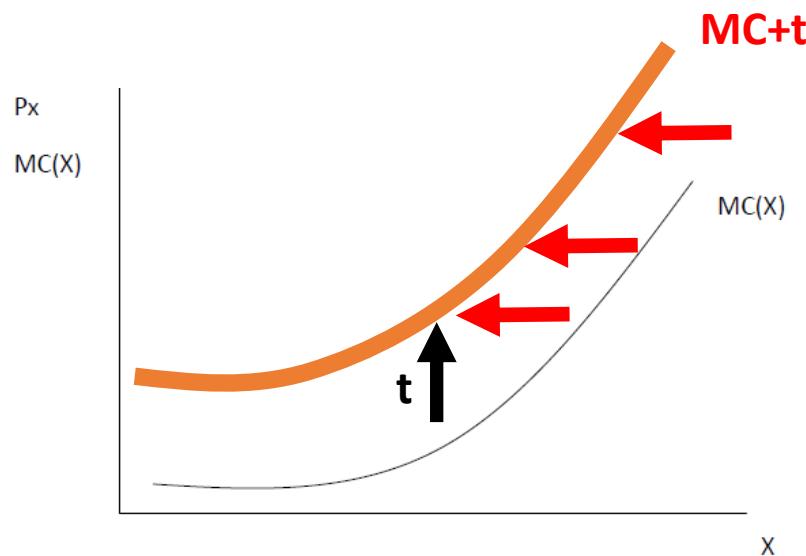
אנו נשתמש בעודף הצרך ועודף היצור על מנת לערוך השוואות בין מצבים שונים בהם
הממשלה מתערבת או אינה מתערבת בשוקים השונים.

הטלת מס בגודל קבוע ליחידה

נניח שהמס מוטל על היוצרים. כלומר היוצרים מחויבים להעביר את סכום המס למשלה.

הטלת מס בגודל קבוע ליחידה ברמת הפירמה

מנקודת ראותו של היצרן גודל המס מתווסף לעלות השולית לכל יחידה מיוצרת.

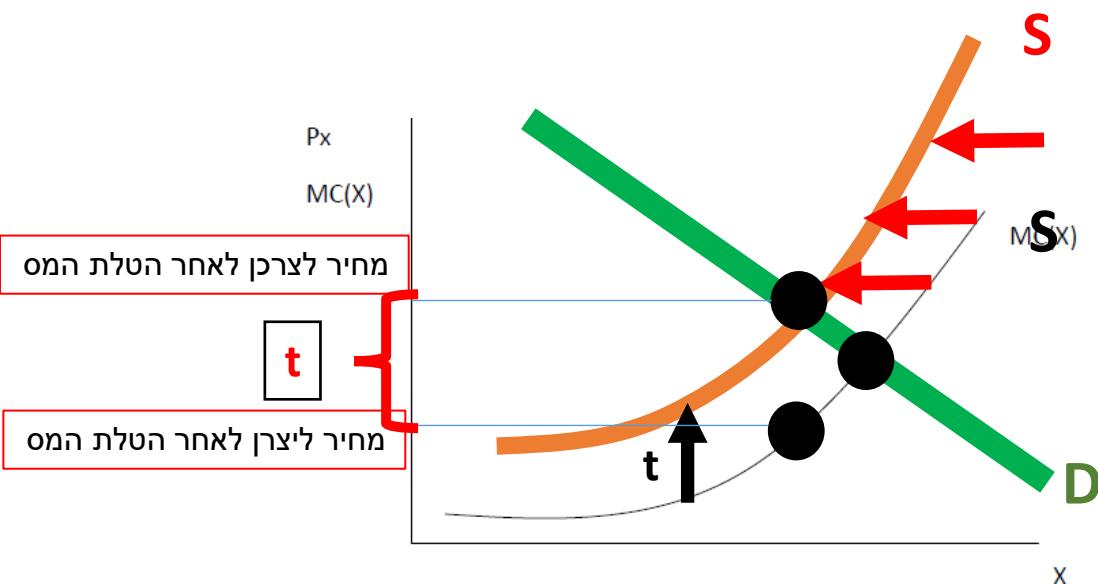

מאתר ועקומת העלות השולית זהה אונכית למעלה ב t שקלים
יש לה הסט אופקי שמאלה (היצע קטן)

הטלת מס בגודל קבוע ליחידה ברמת הענף

מחיר ליצרן + t = מחיר לצרכן

לאחר הטלת המס עקומה היצוא צזה שמאלה
היצוא קטן

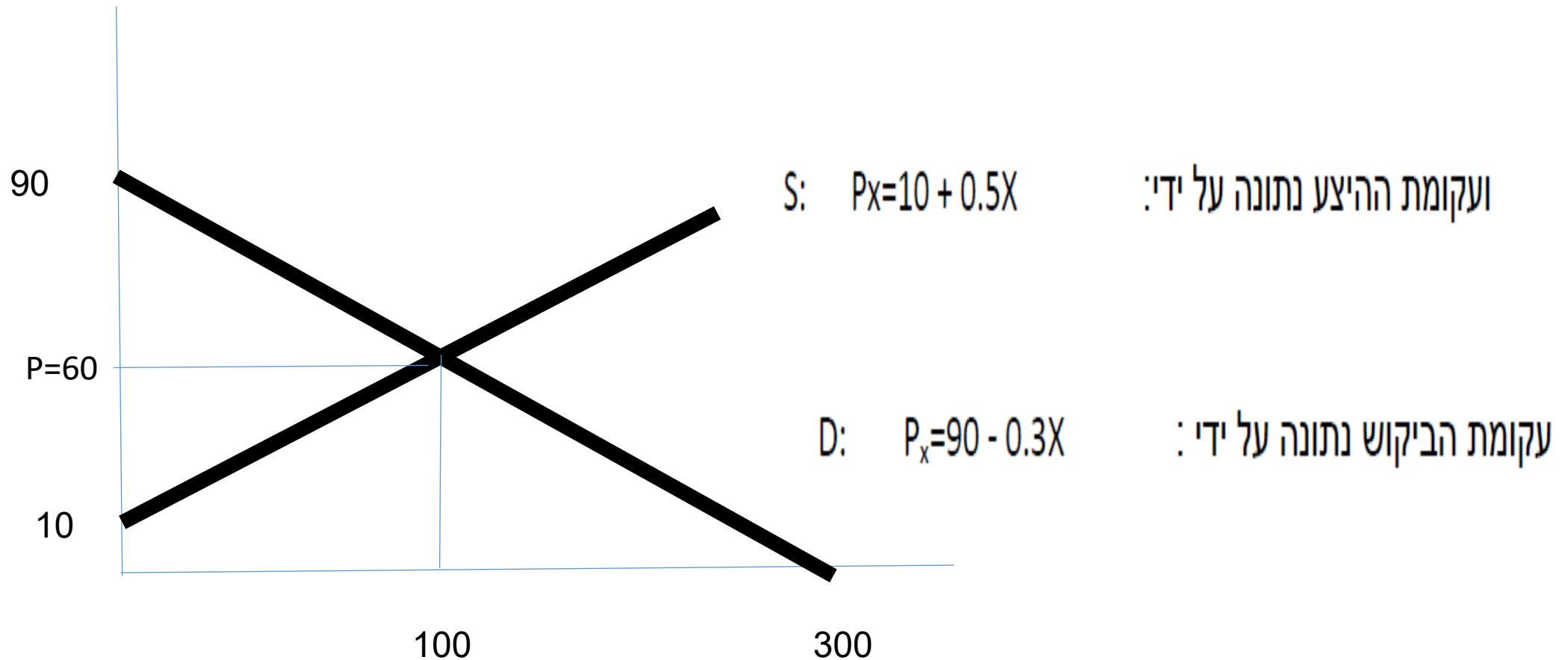
לכן שיווי משקל מתקיים בתפוקה נמוכה יותר

מחיר לצרכן עולה

מחיר ליצרן יורדת

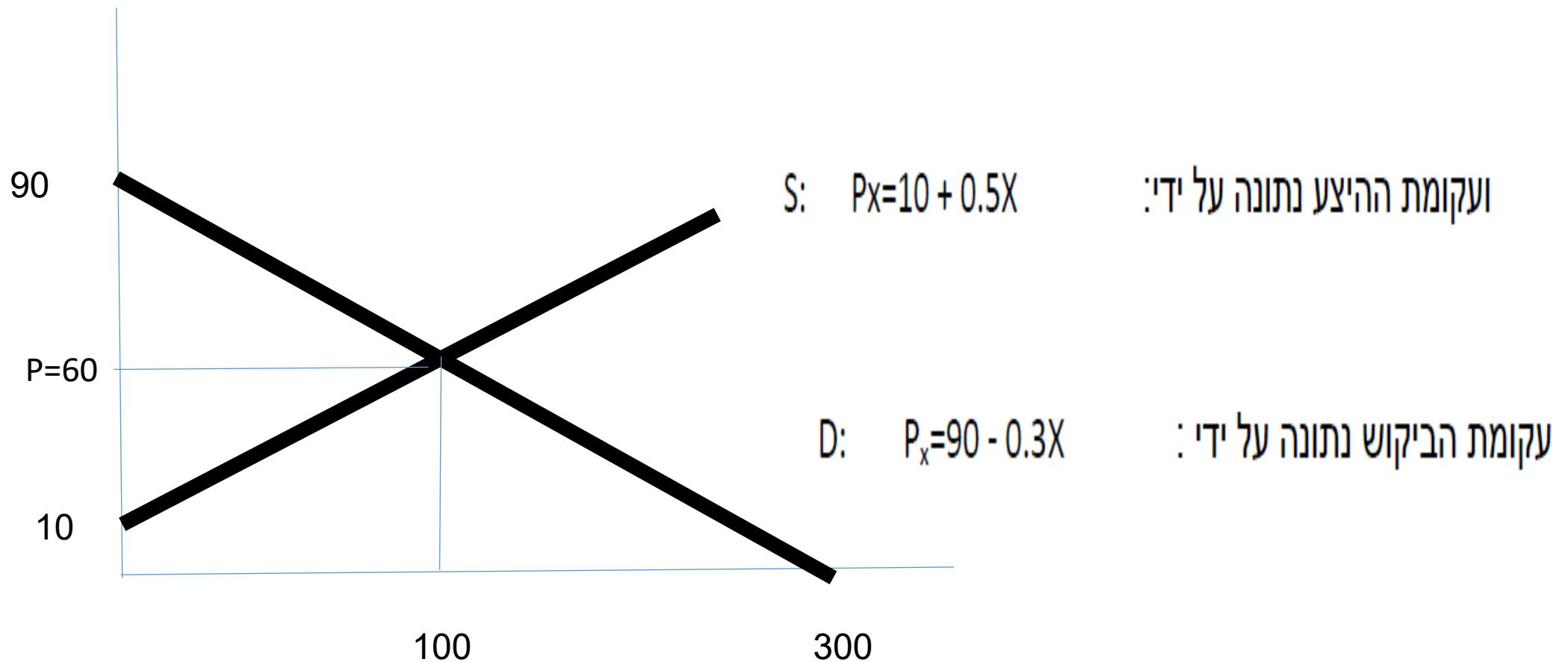
דוגמא מספרית

$$P_x^* = 60 \quad X^* = 100 \quad \text{הڪاظת شيري المشكول (لپني هطلت الماء)}$$

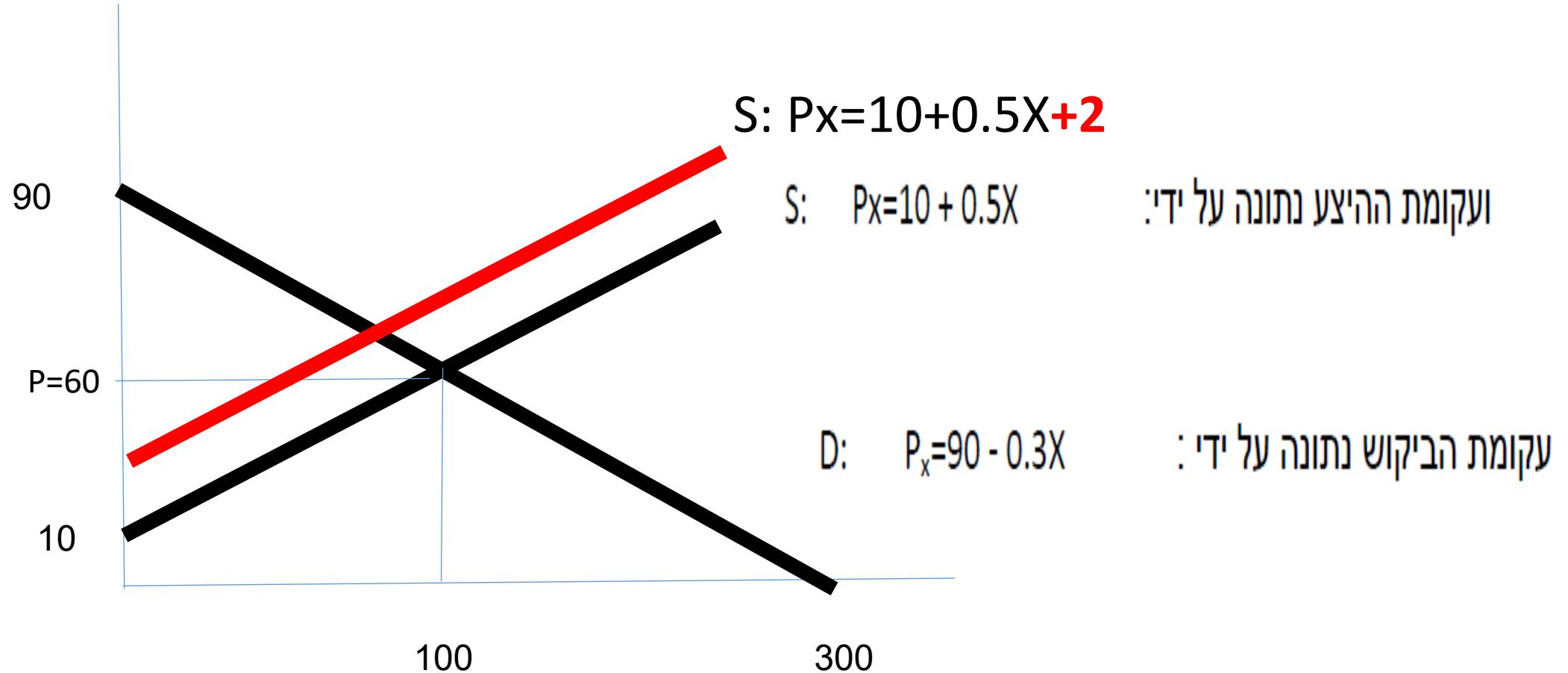
דוגמא מספרית

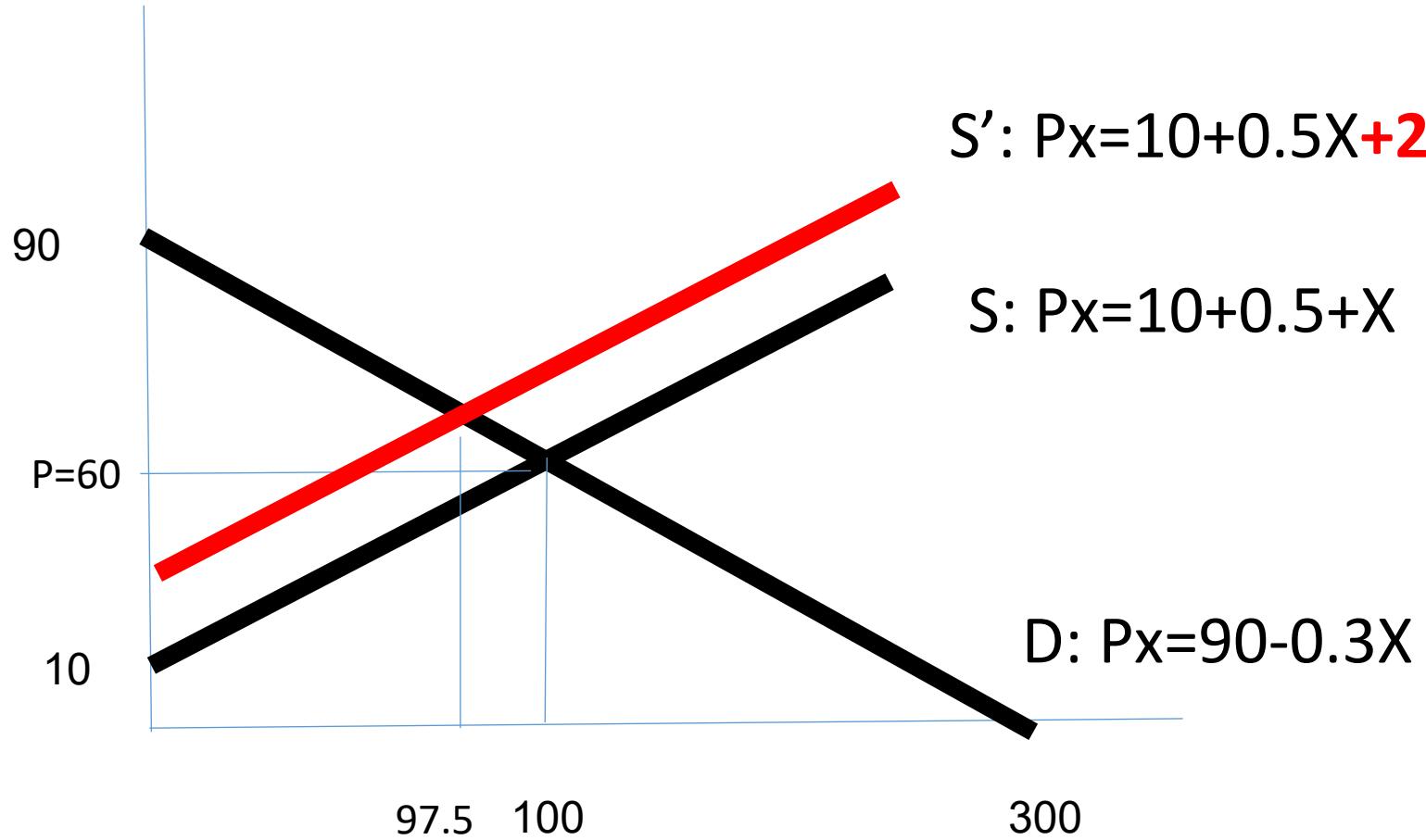
$$P_x^* = 60 \quad X^* = 100 \quad \text{הڪاظת شيري المشكول (لپني هطلت الماء)}$$

דוגמא מספרית

הממשלה מטילה מס על הייצור של $t=2$ שקלים ליחידה על כל ייצור מייצר

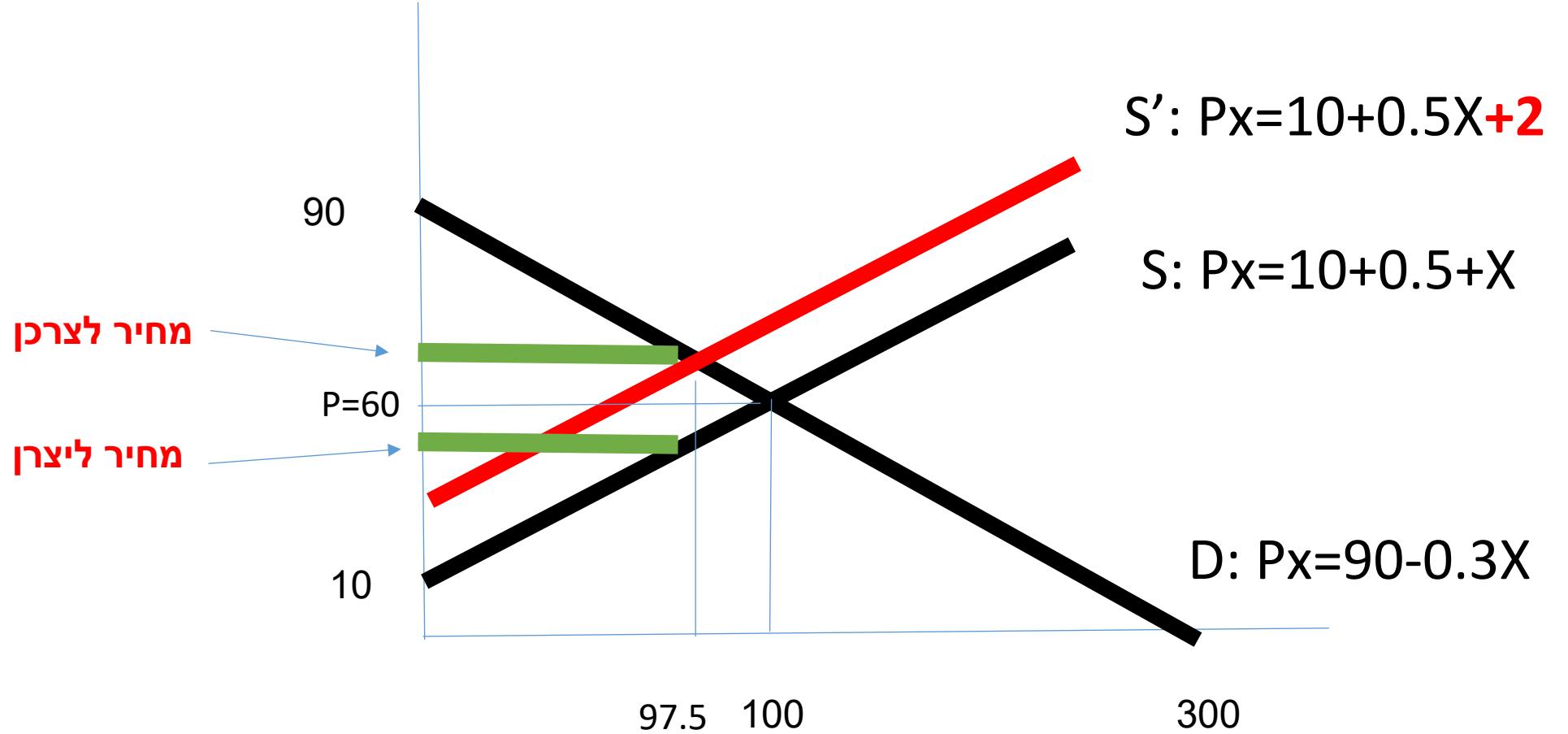

$$S': P_x = 12 + 0.5X$$

$$D: P_x = 90 - 0.3X$$

$$X=97.5$$

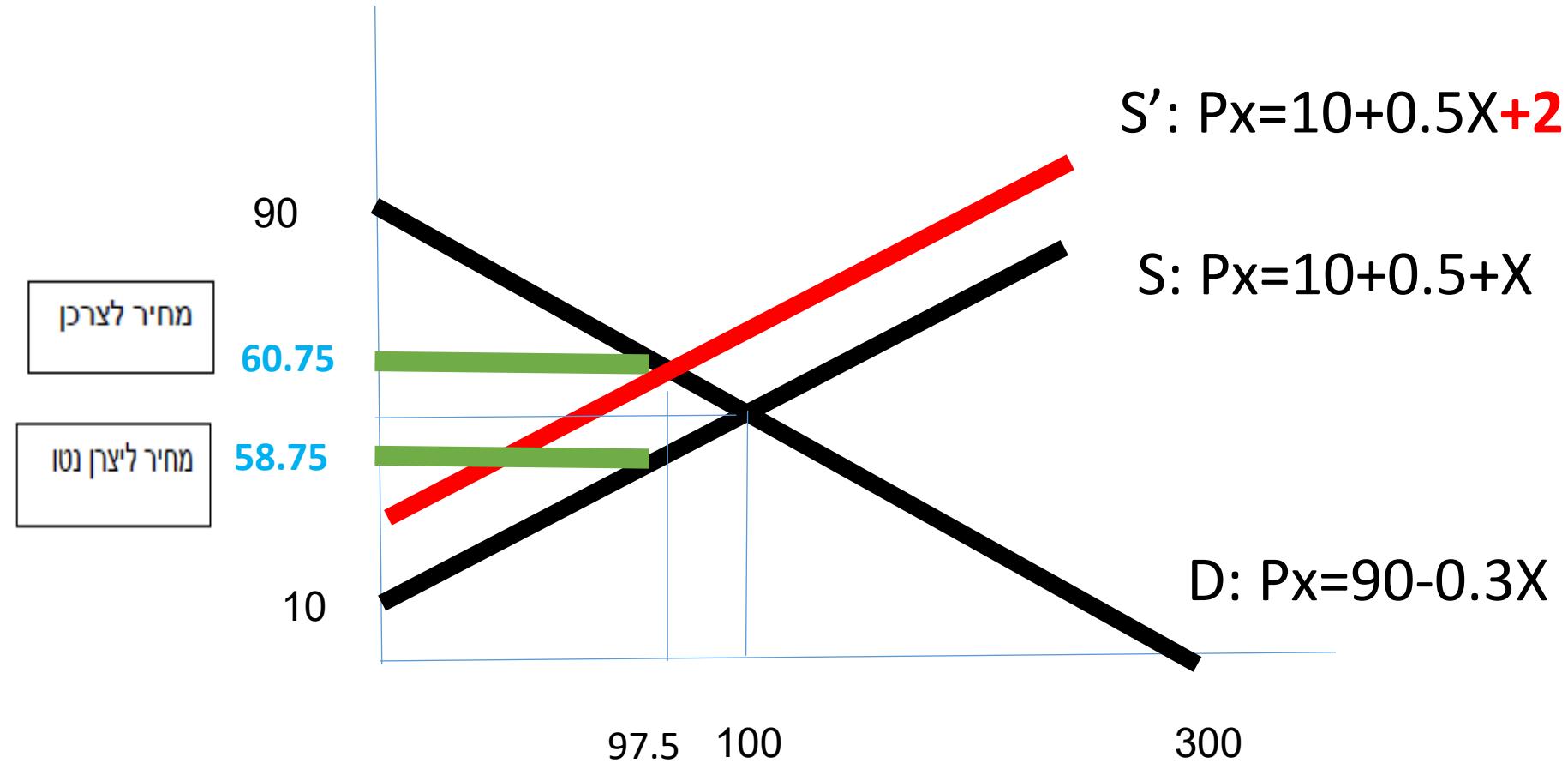

**על מנת לחשב מחיר לצרכן ומחיר ליצן
נציב את הנקודות 97.5 ומחיר הכספי
בעקבות היצע והביקוש המקוריות**

$$P_x = 60.75 \Leftrightarrow P_x = 90 - (0.3)(97.5) \Leftrightarrow D: P_x = 90 - 0.3X$$

$$P_x = 58.75 \Leftrightarrow P_x = 10 + (0.5)(97.5) \Leftrightarrow S: P_x = 10 + 0.5X$$

כל

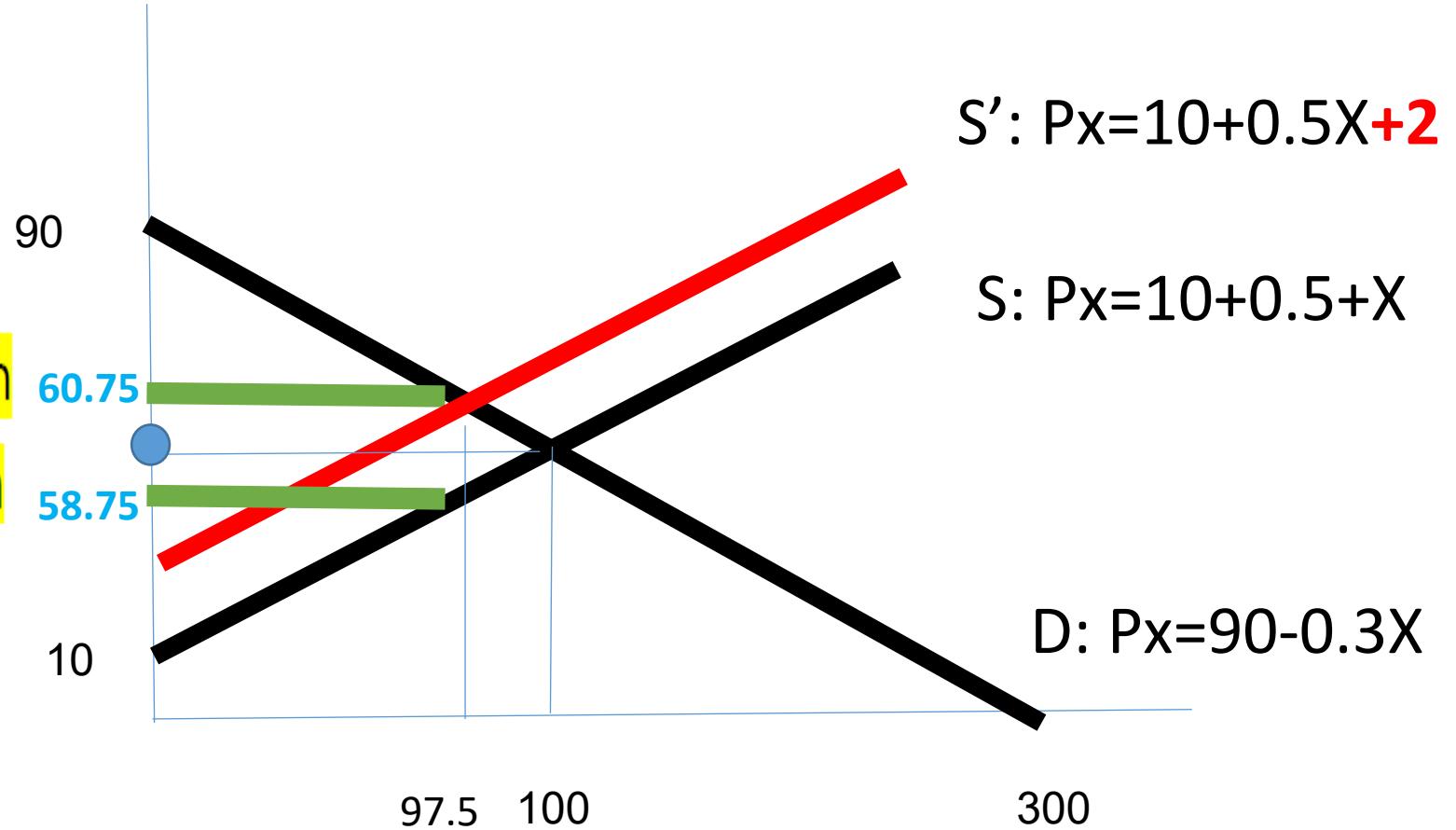
כאשר מוטל מושך על קניה על מוצר (בין אם הייצן משלם את המס ובין אם הלקוח משלם את המס) המחיר לצרכן והמחיר ליצן מחושב על עיקומות (ההיעז והביקוש) המקוריות.

מהו נטל המס וכייז הוא מתחלך בין היוצרים והצרכנים?

גודל המס הוא 2 שקלים ליחידה

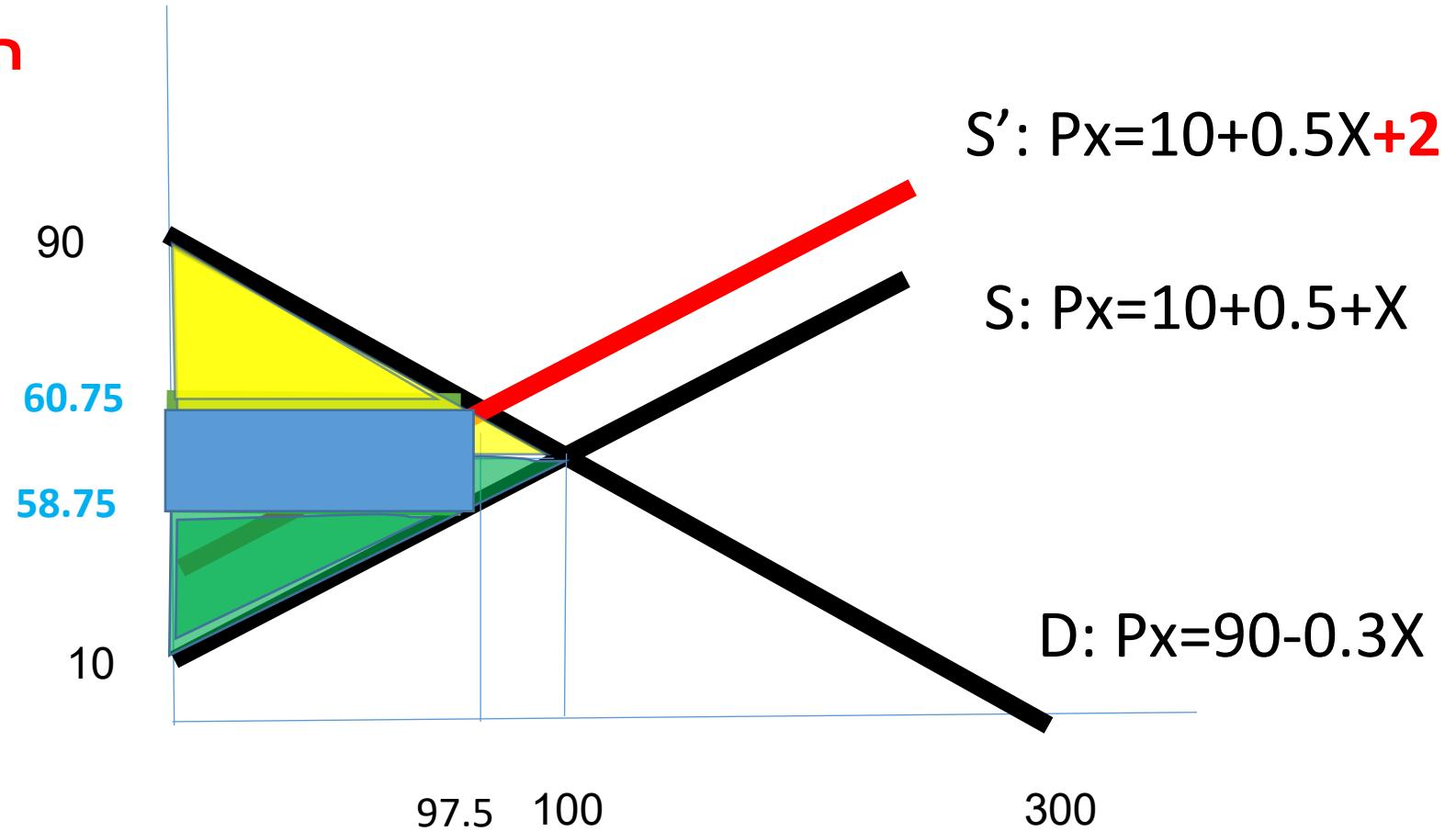
$$60.75 - 60 = 0.75 \quad \text{הצרכנים משלמים}$$

$$60 - 58.75 = 1.25 \quad \text{היוצרים משלמים}$$

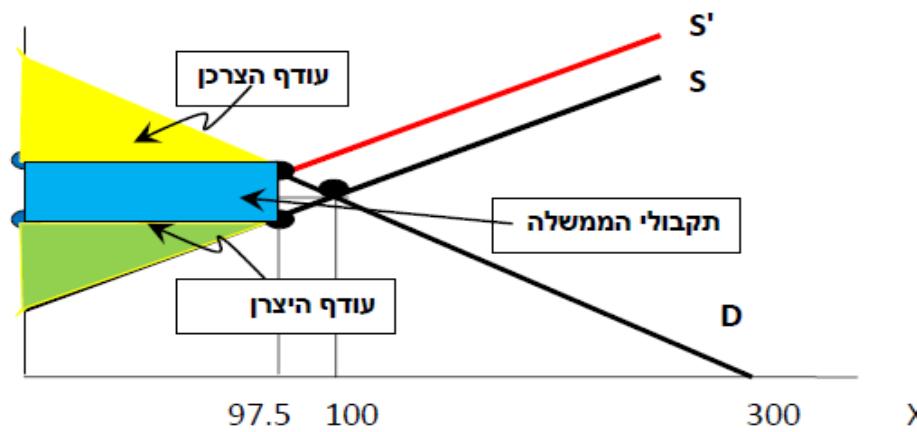
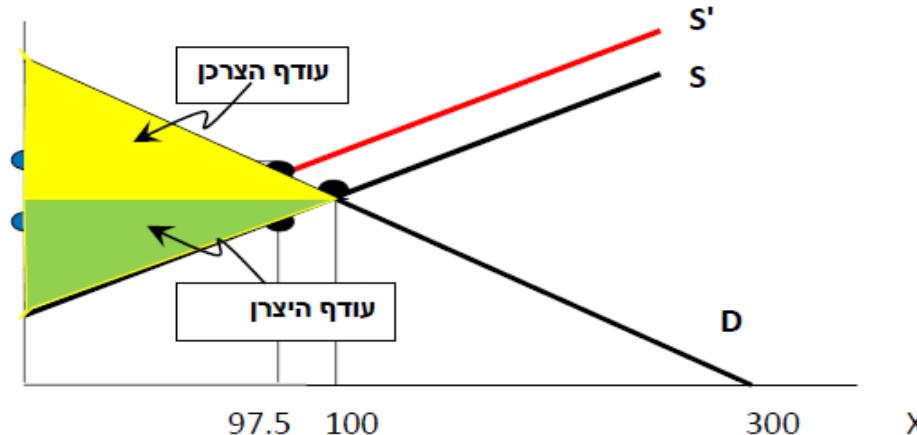

כיצד השתנה הרווחה הכלכלית לאחר הטלת המס?

רווחה כלכלית ירדה

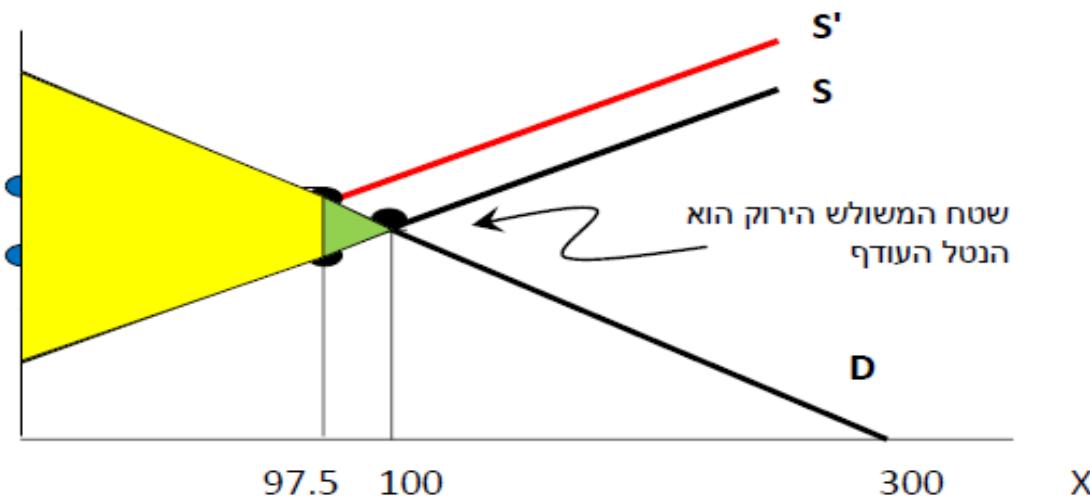
מצאי את הבדלים ברווחה הכלכלית לפני ואחרי הטלת המט

הגדירה (נטל עודף deadweight loss)

נטל עודף deadweight loss הינו אובדן הרווחה הנגרם במצב שבו שווי המשקל הוא לא יעיל.

במקרה שלנו, הנטול העודף הינו אובדן הרווחה שנגרם למשק כתוצאה מהטלת המיס העקיף וגודלו כשלעצמו המתאר את ההבדל בין הרווחה הכלכלית לפניהם הטלת המיס ואחרי הטלת המיס.

مسקנות ביןימים

- 1) הטלת מס על יצרן מעלה מחיר לצרכן
- 2) הטלת מס על יצרן מורידה מחיר ליצרן ומקטינה את הפדיון והרווח של
היצרן
- 3) הטלת מס על היצרן מקטינה את הכמות המיוצרת ונמכרת בשווי משקל
- 4) הטלת מס מקטינה תפוקה
- 5) הטלת מס מקטינה רווחה ויוצרת נטל עודף

שאלה:

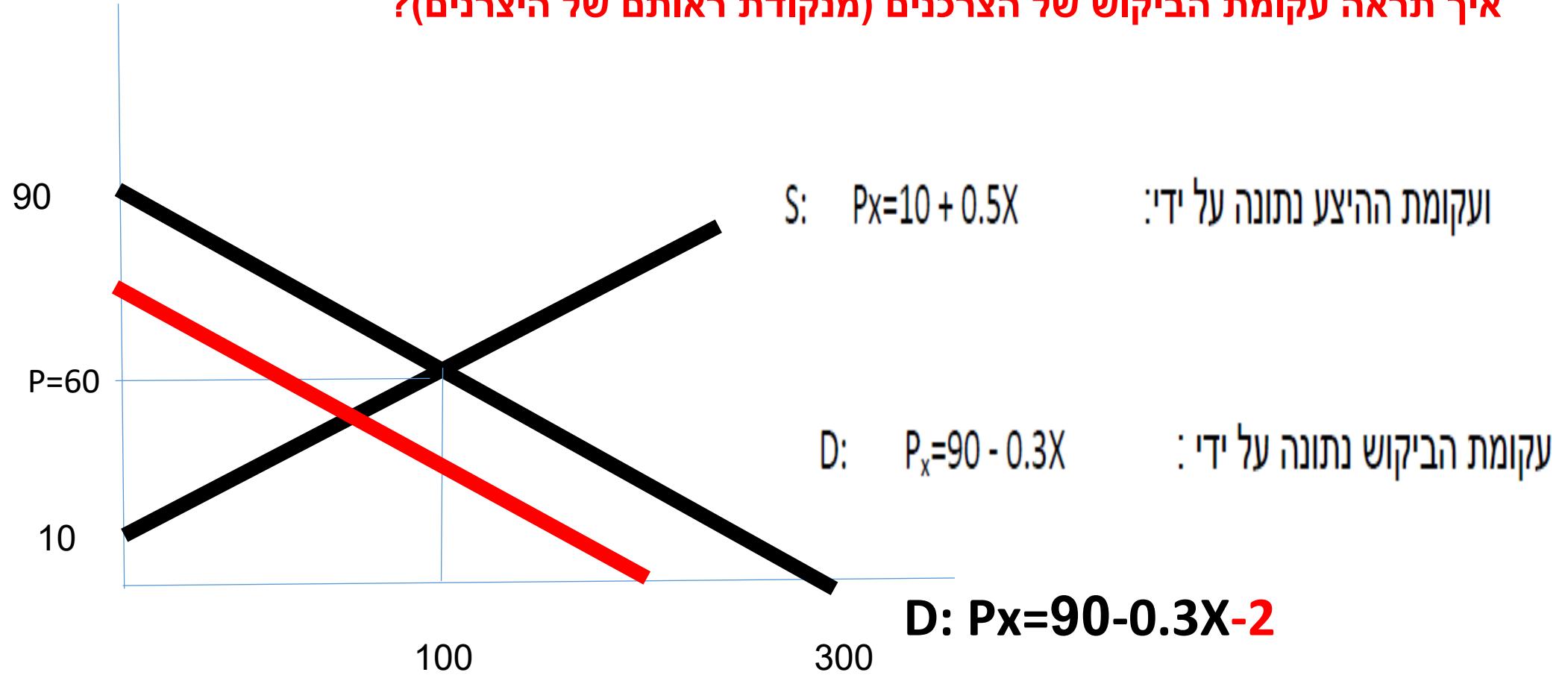
אם הממשלה הייתה מטילה את המס על **הצרנים** (במקום על היצרנים)
האם ההקצאה והמחירים יהיו משתנים?

לא!

תשובה:

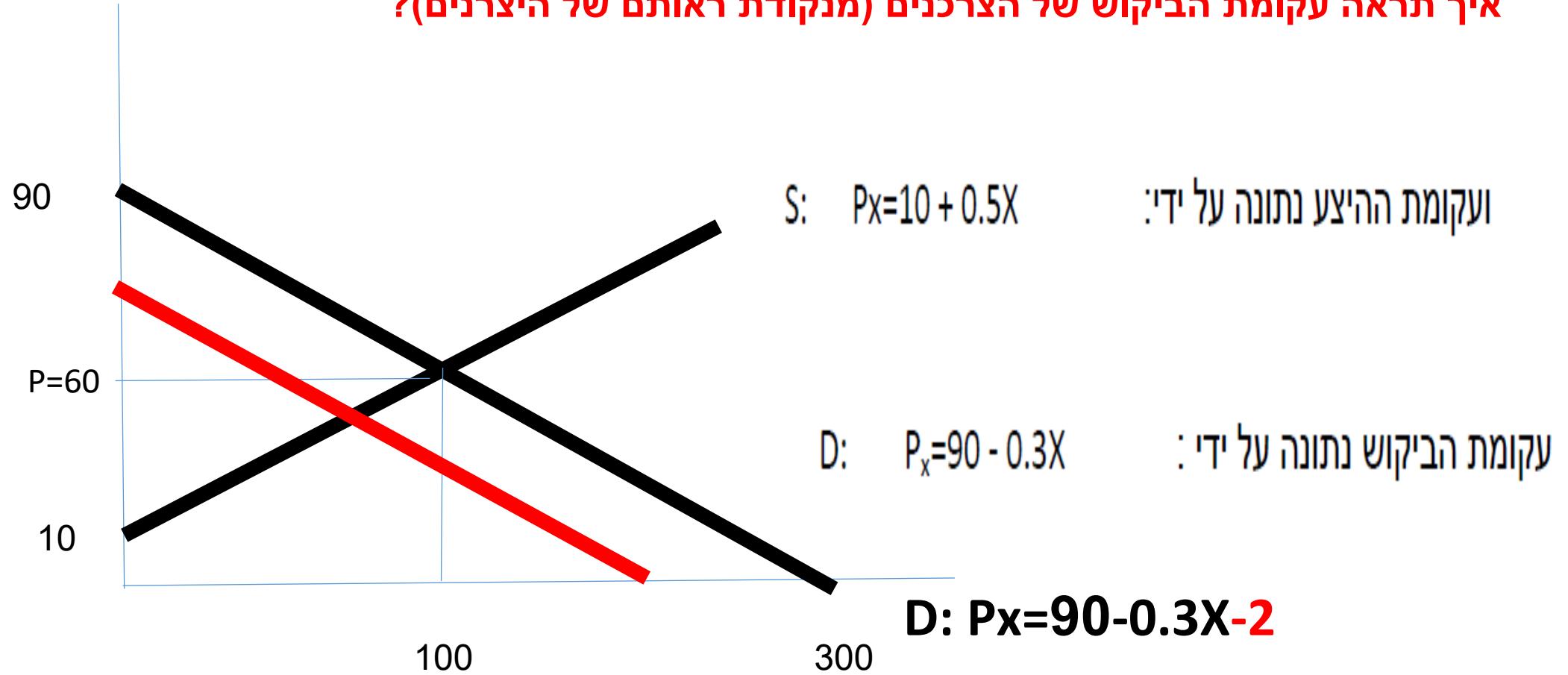
הממשלה מטילה מס על הערך של $t=2$ שקלים ליחידה על כל יחידה שהוא קונה

איך תראה עקומת הביקוש של הצרכנים (מנקודת ראותם של היצרנים)?

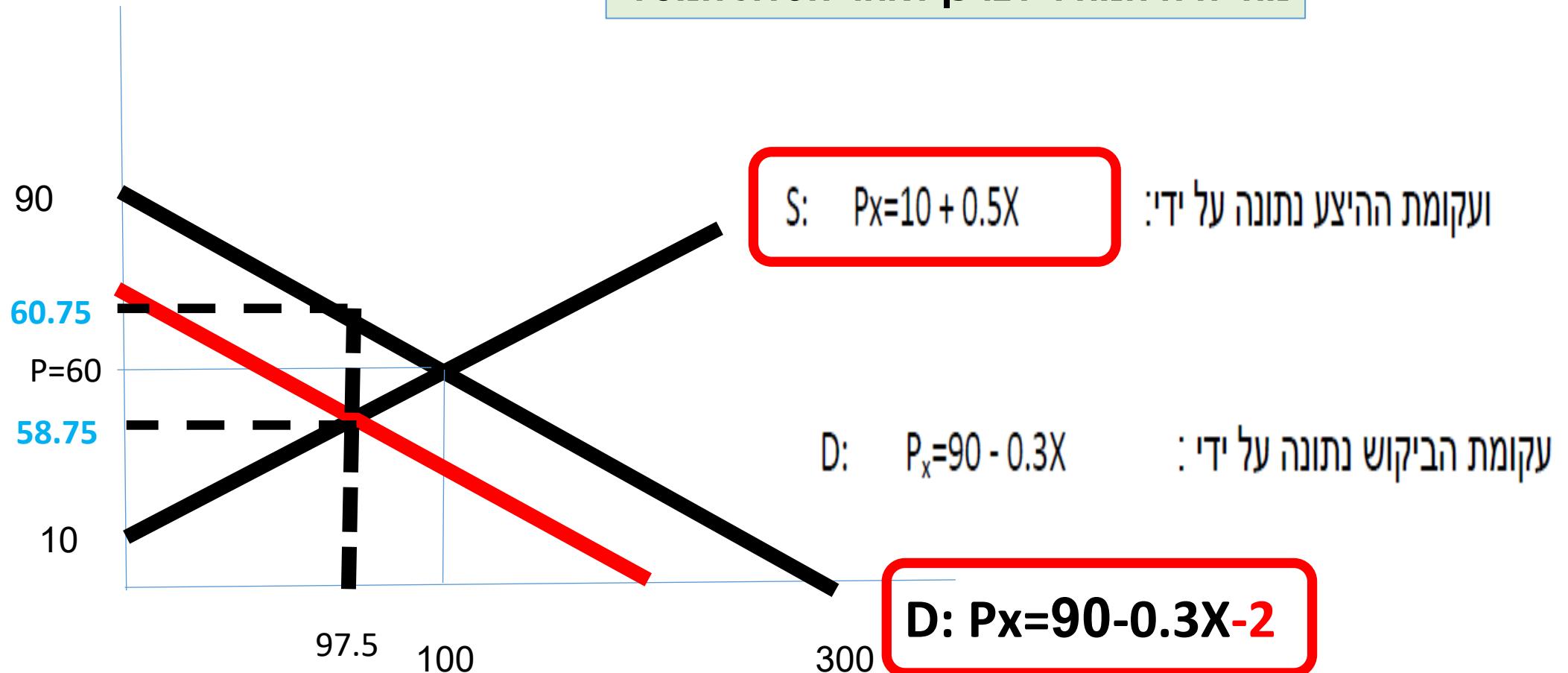
הממשלה מטילה מס על הערך של $t=2$ שקלים ליחידה על כל יחידה שהוא קונה

איך תראה עקומת הביקוש של הצרכנים (מנקודת ראותם של היצרנים)?

מה יהיה המחיר ליצור לאחר הטלת המס?

מה תהיה ההקצאה לאחר הטלת המס?

מקנה

כאשר הממשלה מטילה את המס על **היצרנים**

הकצאה והמחירים והרווחה זהים למצוב בו הממשלה מטילה מס על היצרנים

مسקנות ותוצאות

- 1) התוצאה בהטלה מס על צרךן ועל יצרן היא תוצאה זהה.
- 2) הטלת מס מעלה מחיר לצרכן
- 3) הטלת מס מורידה מחיר לייצרן ומקטינה את הפדיון והרווח של הייצרן
- 4) הטלת מס מקטינה את הכמות המיוצרת ונמכרת בשווי משקל
- 5) הטלת מס מקטינה תפוקה
- 6) הטלת מס מקטינה רווחה ויוצרת נטל עודף

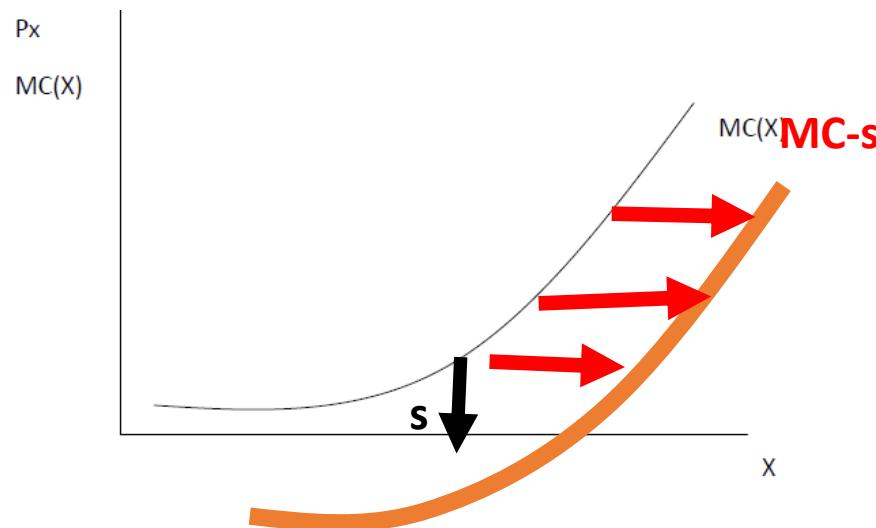
הענקת סובסידיה בגודל קבוע ליחידה

נניח שבסובסידיה ניתנת ליוצרים. כלומר היוצרים מקבלים סכום קבוע ו

- על כל יחידה שם מייצרים ומוכרים

הענקת סובסידיה בגודל קבוע ליחידה ברמת הפירמה

מנקודת ראותו של הייצן הסובסידיה מופחתת מהעלות השולית לכל יחידה מיוצרת

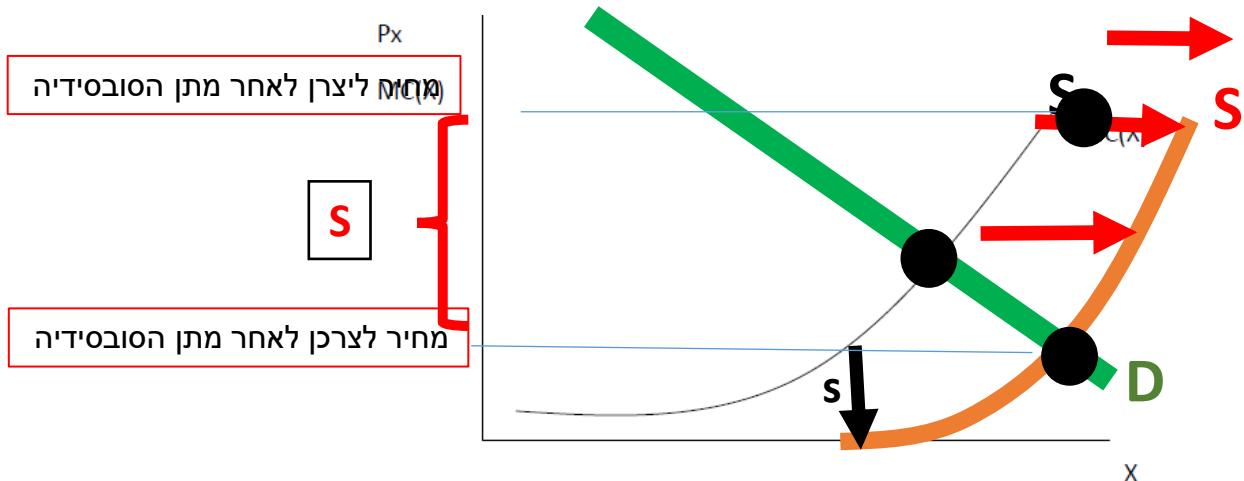

מאחר ועקבות העלות השולית זהה אונכית למטה ב s שקלים
יש לה הסט אופקי ימין (ההיצע גדול)

הענקת סובסידיה בגודל קבוע ליחידה ברמת הענף

S - מחיר ליצן = מחיר לצרכן

לאחר הענקת הסובסידיה עקומת המחיר זהה ימינה
המחיר גדול

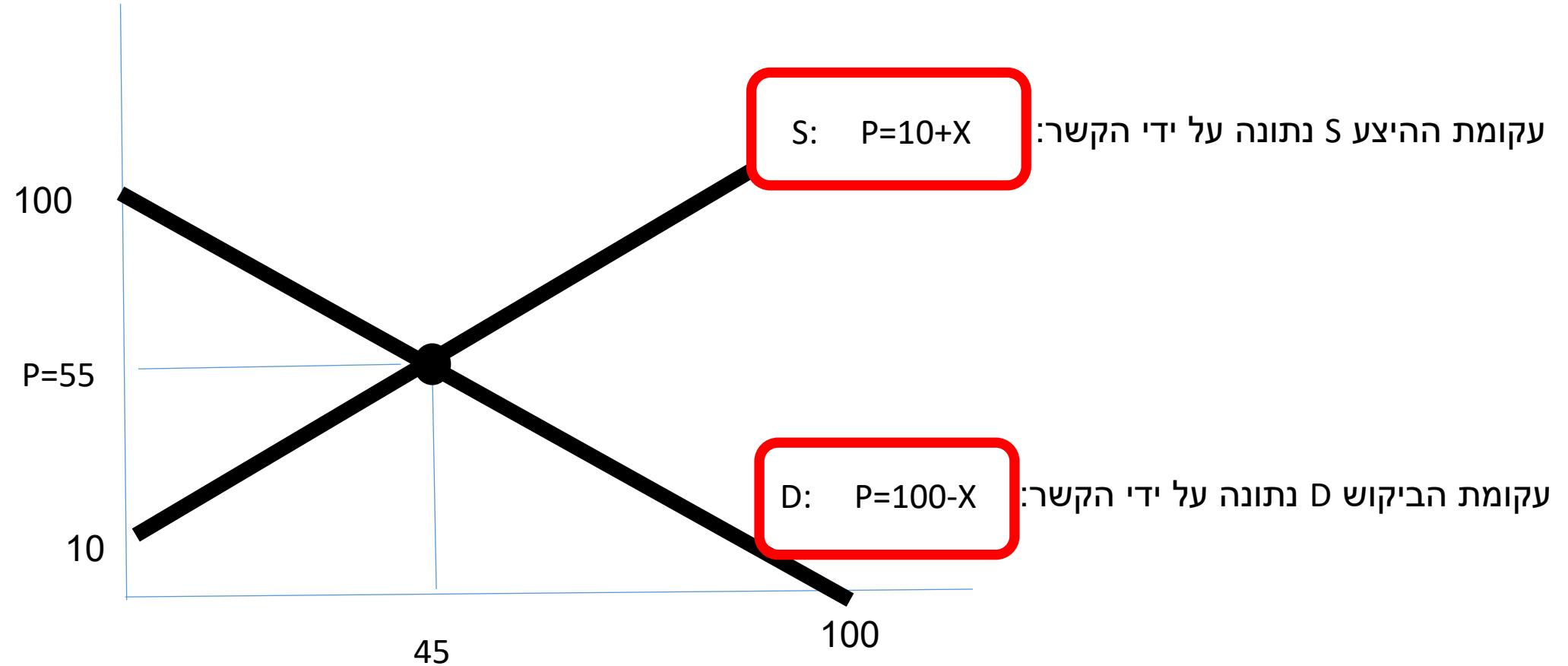

לכן שיווי משקל מתקיים בתפוקה גבוהה יותר

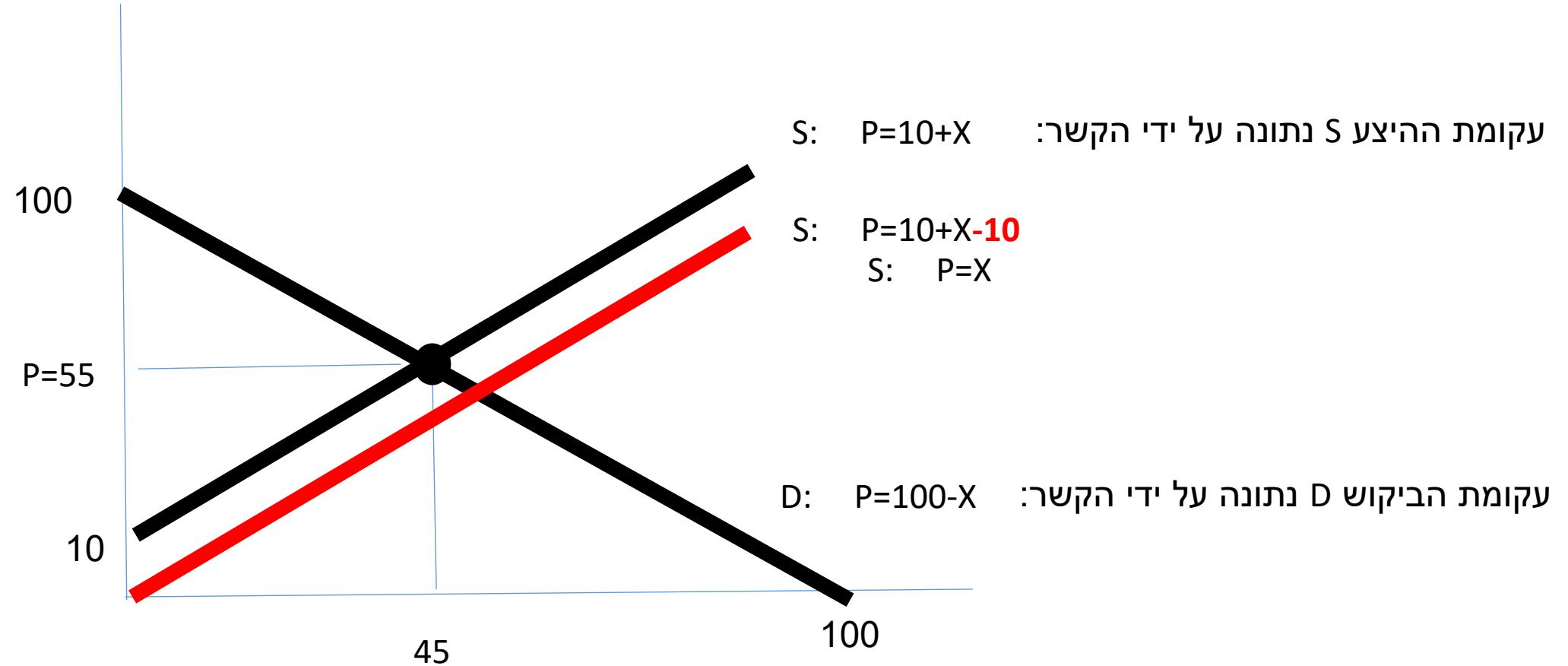
מחיר לצרכן יורד

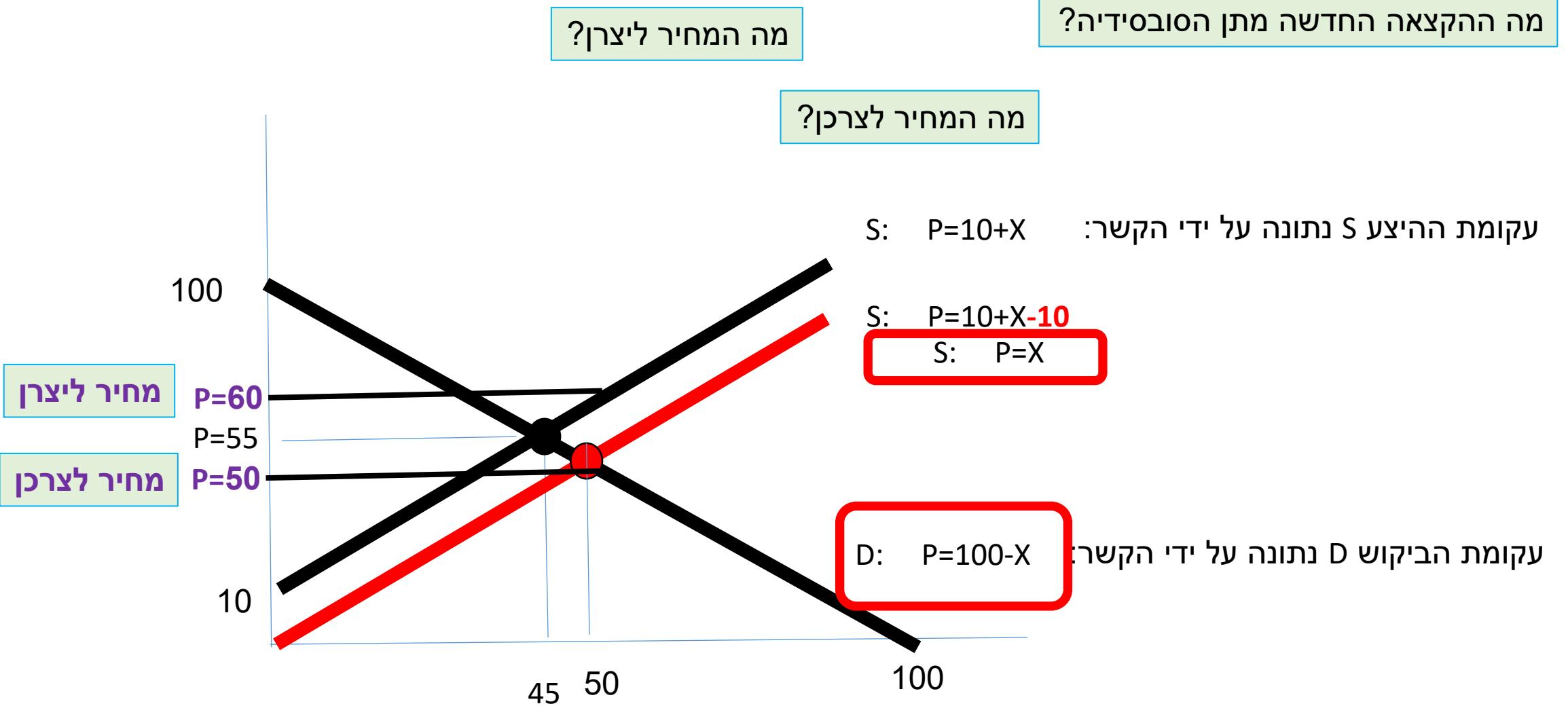
מחיר ליצן עולה

דוגמא מספרית

מה קורה אם הממשלה נותנת לכל יצרן סובסידיה של $10 = S$ שקלים לכל יחידה מיוצרת ונמכרת

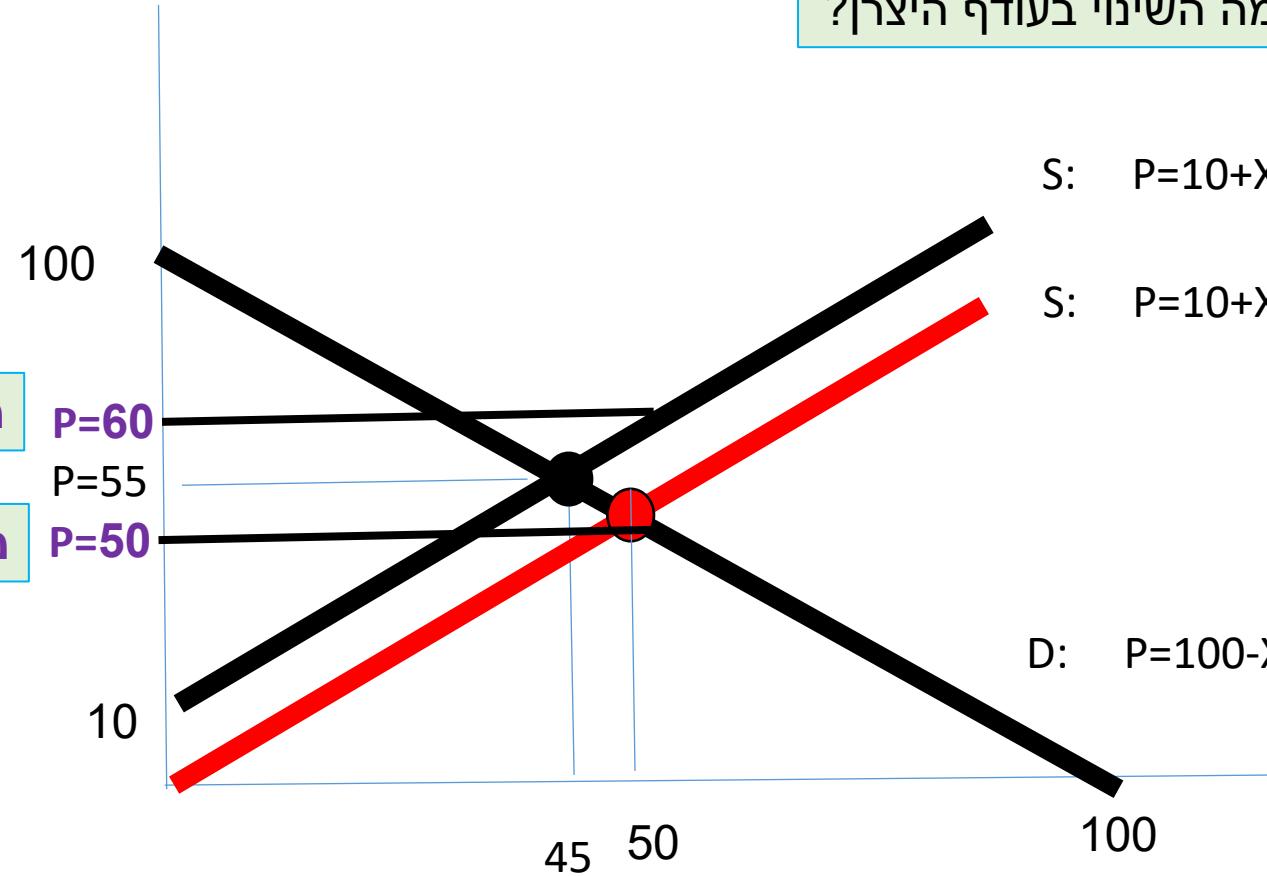
מה השינוי ברווחה הכלכלית לאחר מתן הסובסידיה?

מה השינוי בעודף היצן?

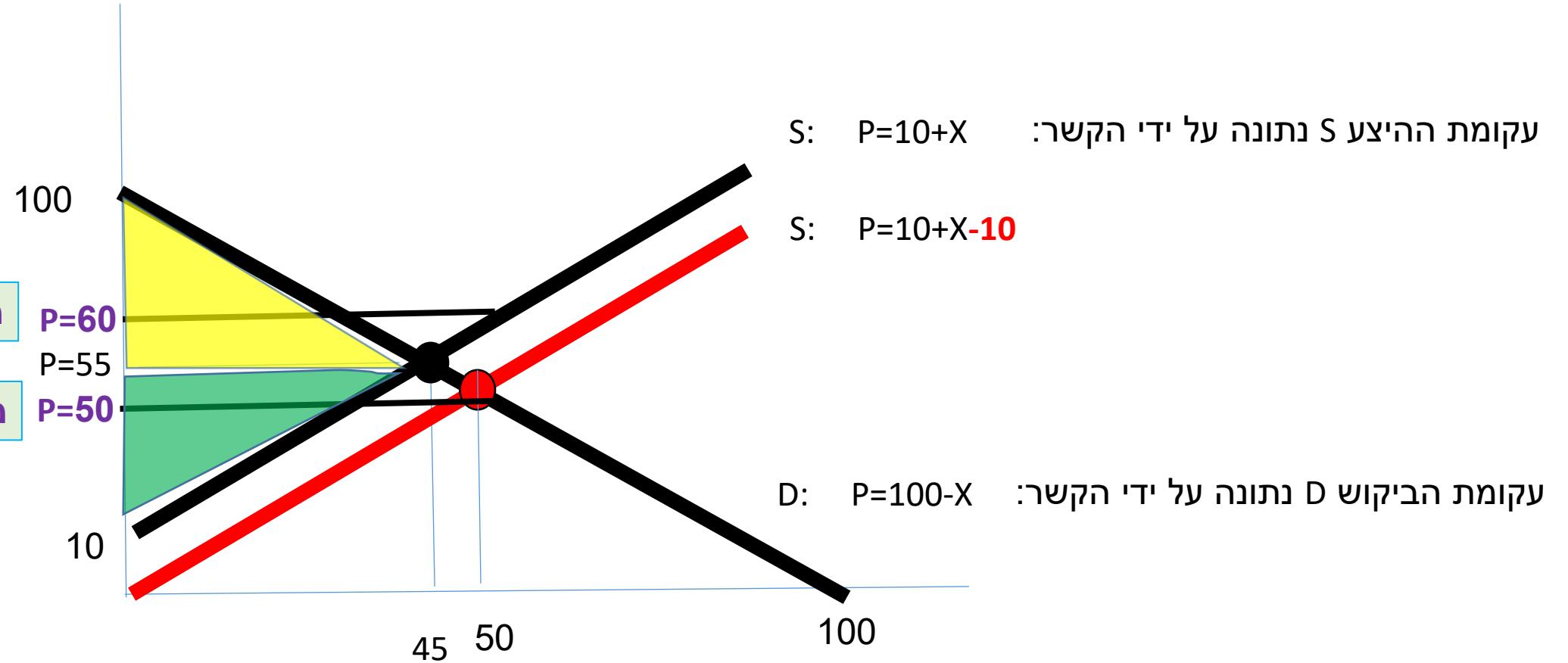
עקומת היעד S נתונה על ידי הקשר:

$$S: P=10+X-10$$

D: עקומת הביקוש S נתונה על ידי הקשר: $X-100=P$

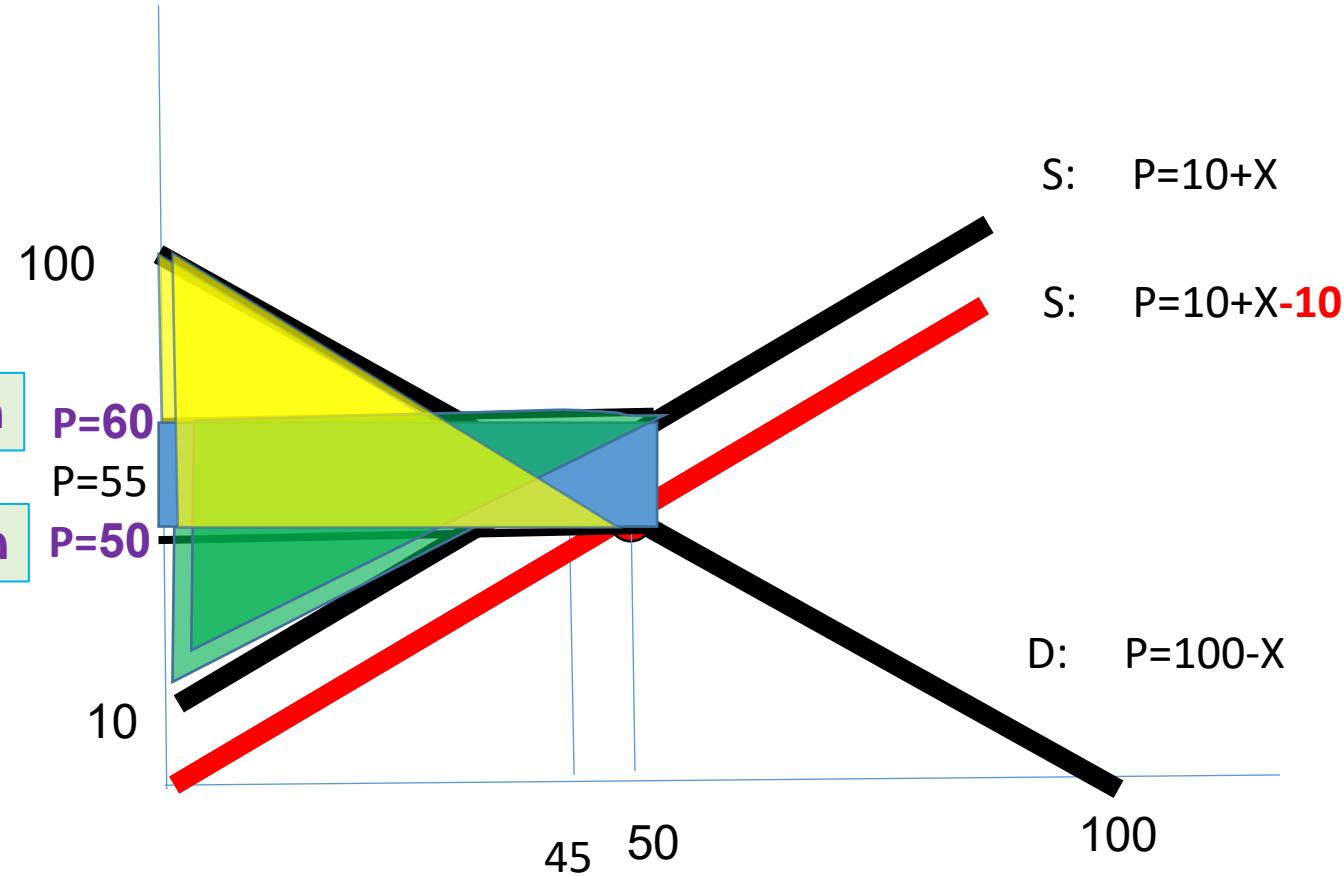

לפני מתן הסובסידיה?

לאחר מתן הסובסידיה

מהי עלות מימון הסובסידיה?

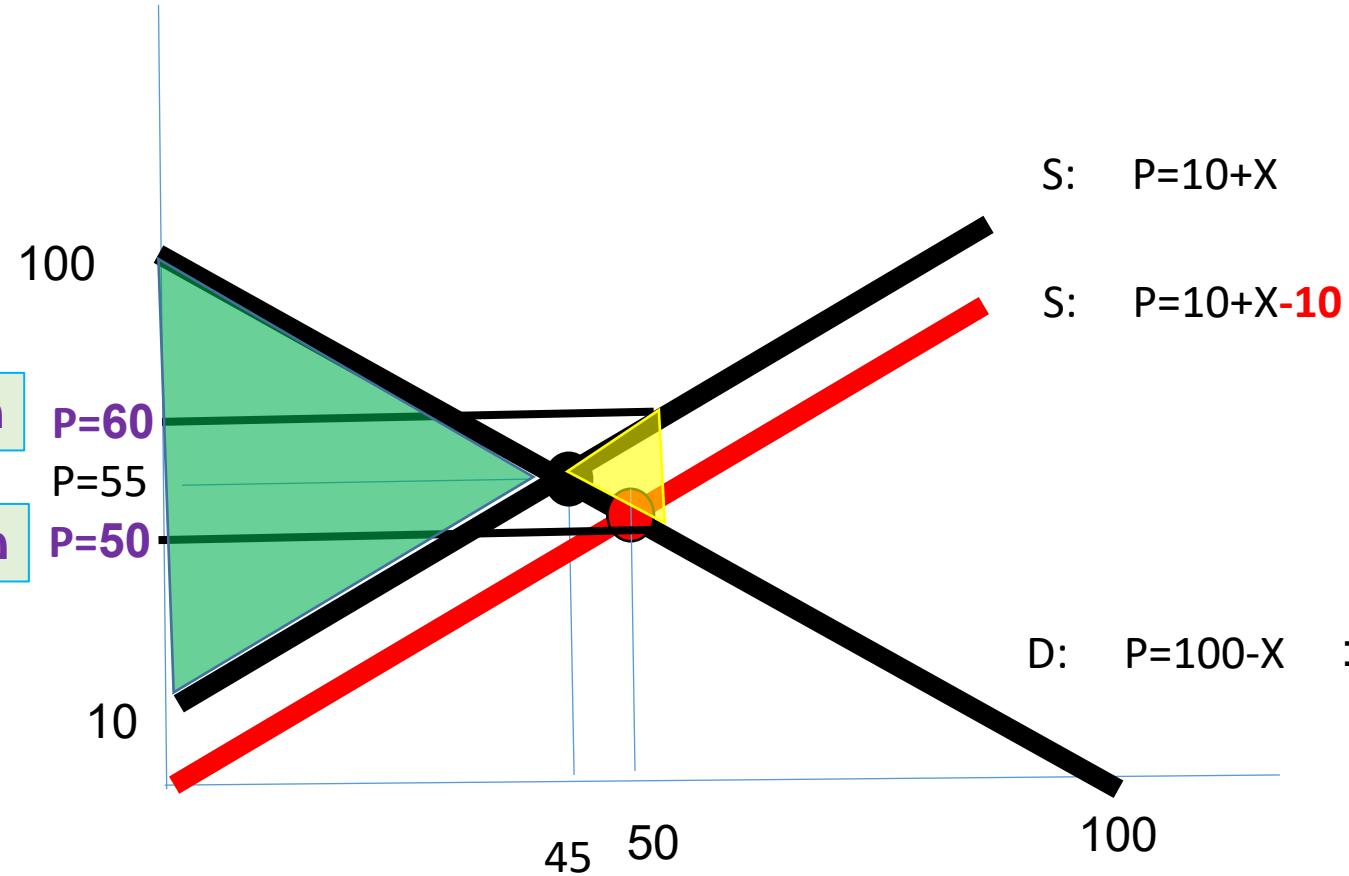
עקומת היצע S נתונה על ידי הקשר:

$$S: P=10+X-10$$

עקומת הביקוש D נתונה על ידי הקשר:

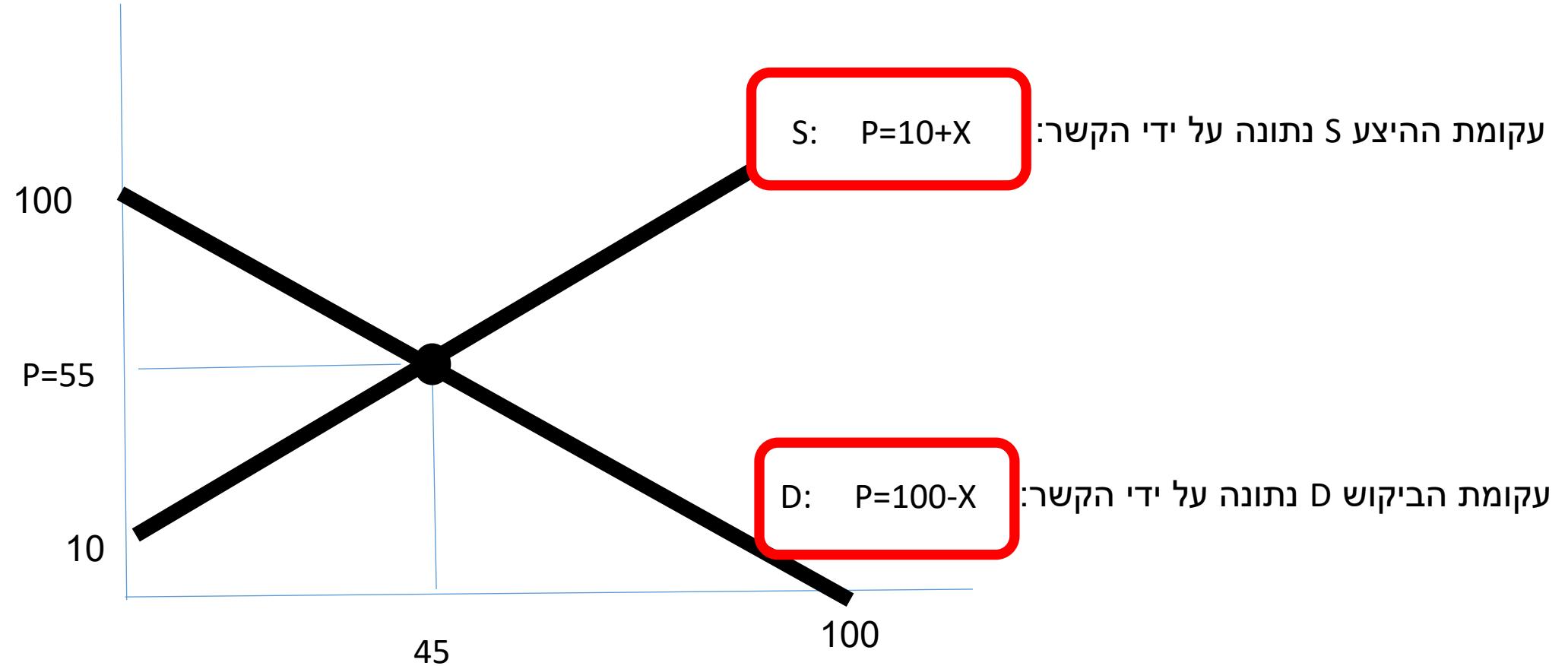
מהו השינוי ברווחה הכלכלית?

מהו הנטול העודף?

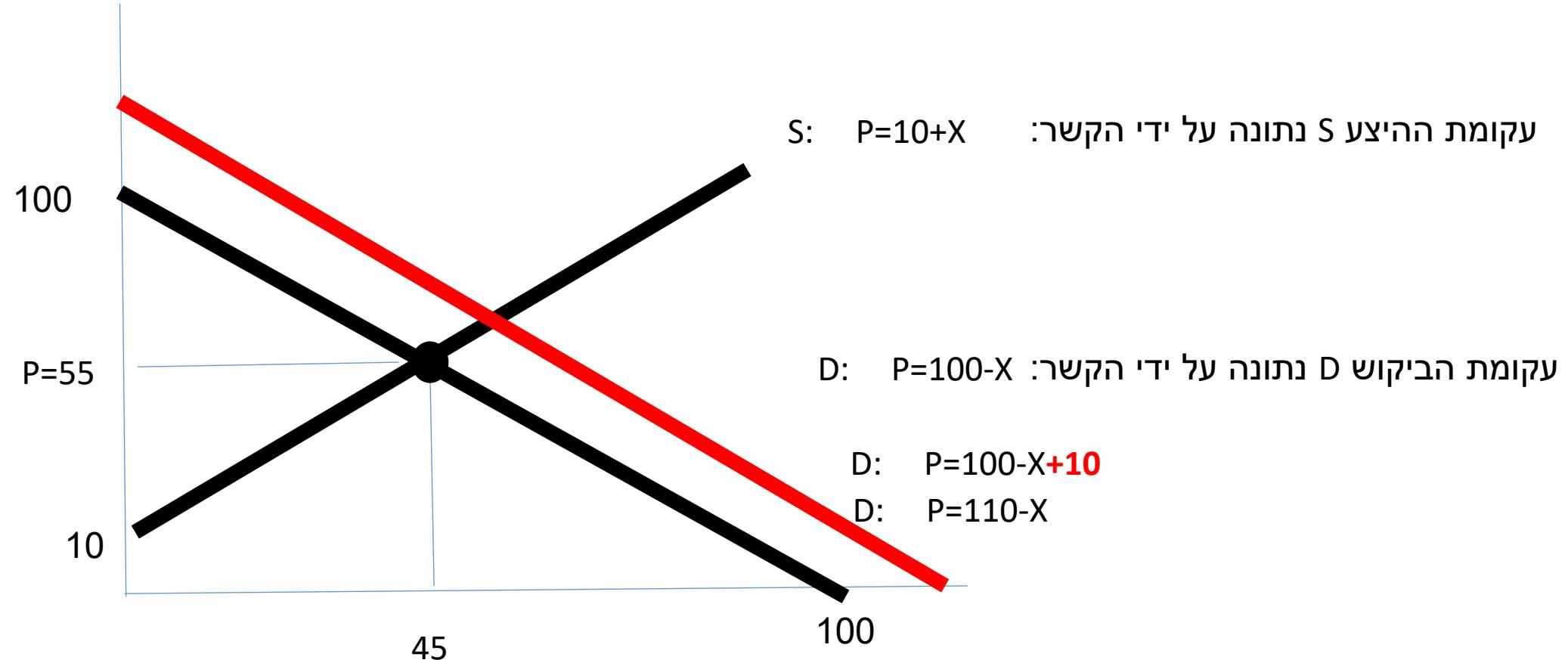

מה קורה כאשר הסובסידיה ניתנת לצרכנים?

דוגמא מספרית

מה קורה אם הממשלה נותנת לכל צרכן סובסידיה של $10 = s$ שקלים לכל יחידה מיוצרת ונמכרת

מה ההקצאה החדשה מתן הסובסידיה?

מה המחיר לצרכן?

מה המחיר לצרכן?

$$S: P=10+X$$

$$D: P=100-X \text{ (הקשר)}$$

$$D: P=100-X+10$$
$$D: P=110-X$$

מחיר לצרכן

מחיר לצרכן

100

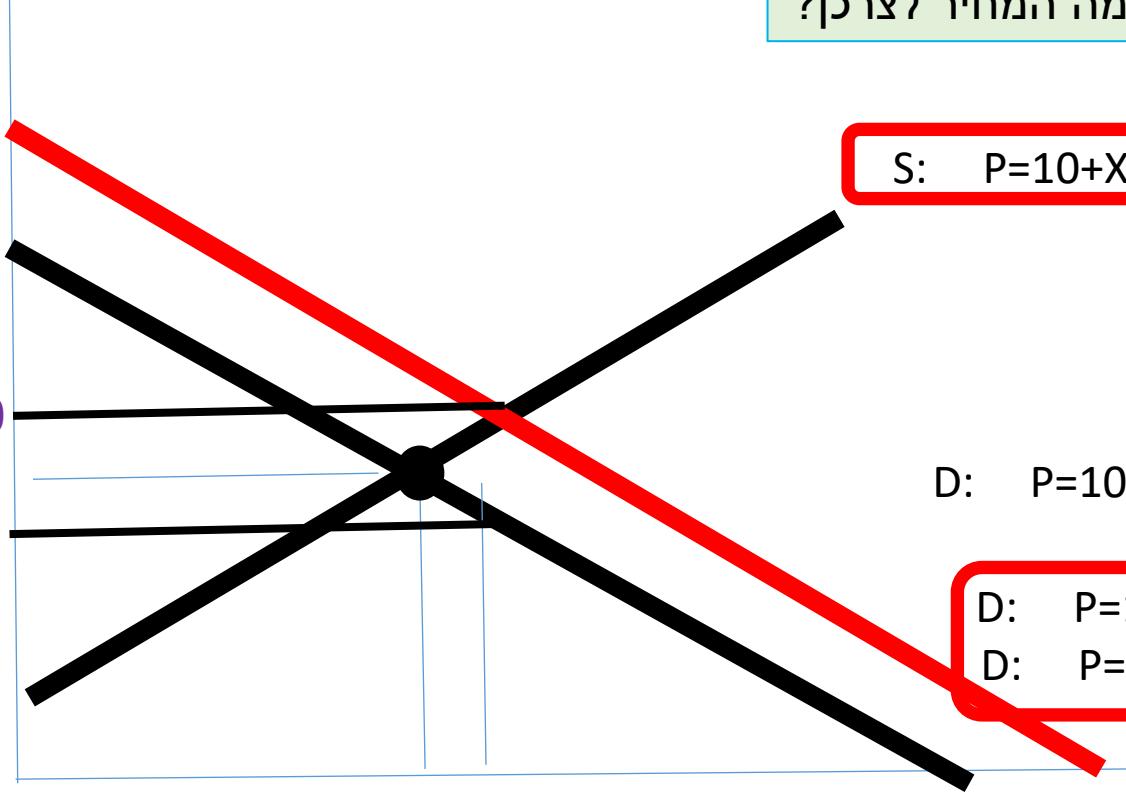
$P=60$

$P=55$

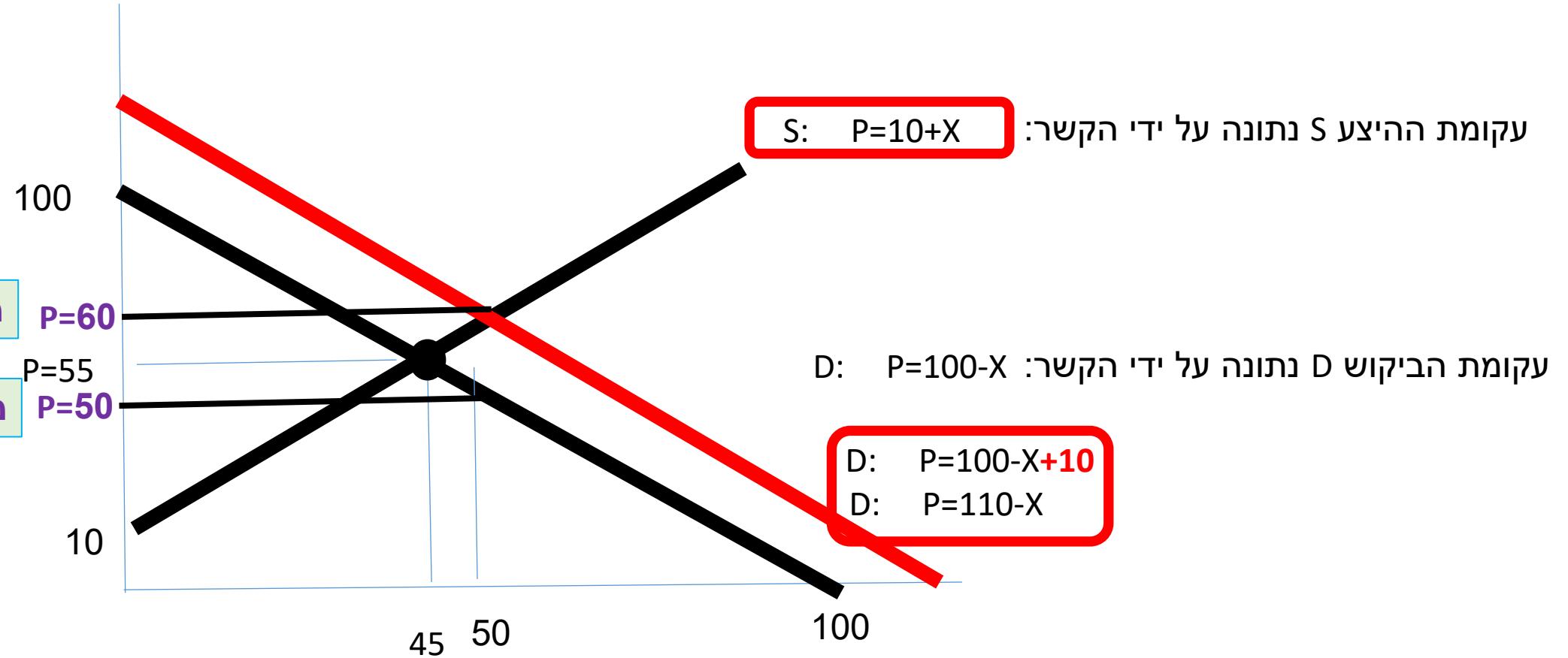
$P=50$

10

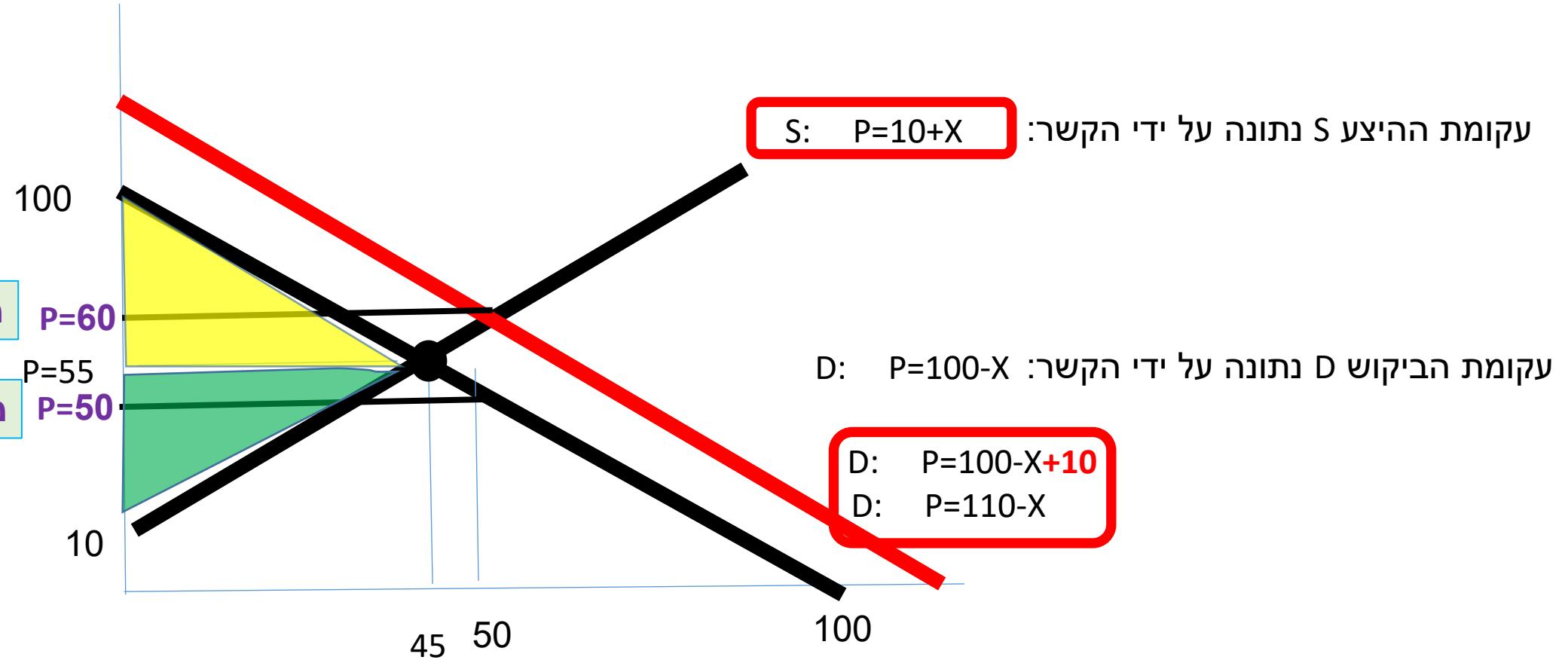
45 50 100

מה השינוי ברווחה הכלכלית?

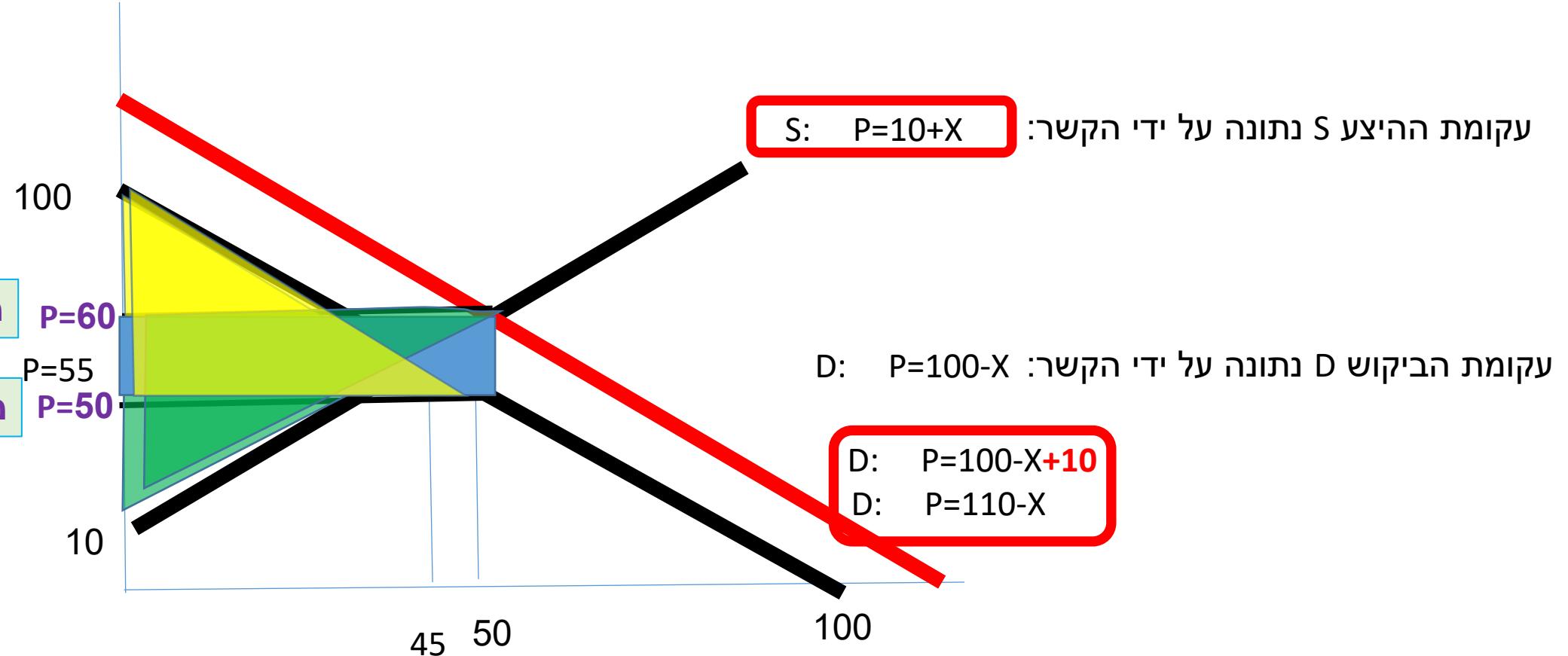

לפני מתן הסובסידיה?

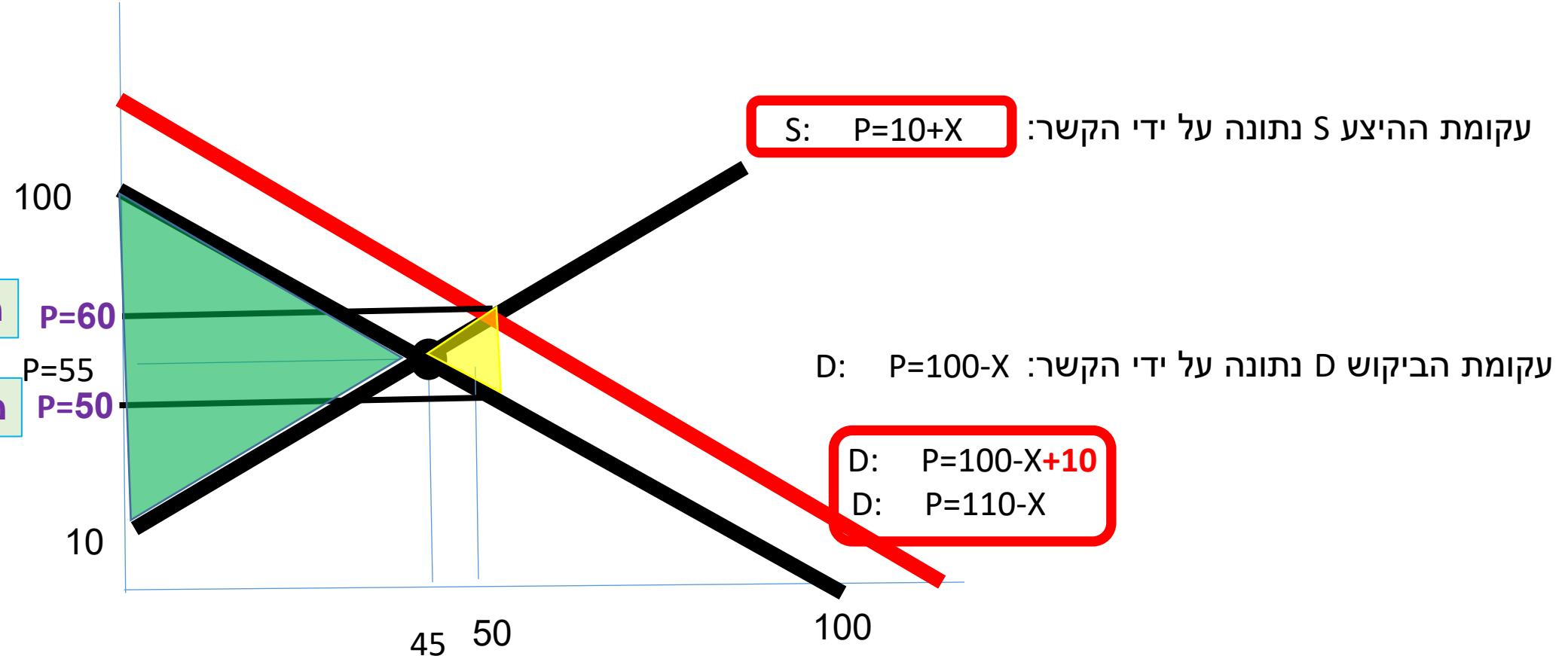
לאחר מתן הסובסידיה

מהי עלות מימון הסובסידיה?

מהו השינוי ברווחה הכלכלית?

מהו הנטול העודף?

מסקנות ותוצאות

- 1) התוצאה מתן סובסידיה על צרךן ועל ייצרן היא תוצאה זהה.
- 2) מתן סובסידיה מוריד מחיר לצרכן
- 3) מתן סובסידיה מעלה מחיר לייצרן ומגדיל את הפדיון והרווח של הייצרן
- 4) מתן סובסידיה מגדיל את הכמות המיוצרת ונמכרת בשינוי משקל
- 5) מתן סובסידיה מגדיל תפוקה
- 6) מתן סובסידיה מקטין רוחה ויוצר נטול עודף (כי בحسابן כולל עלות מימון הסובסידיה יותר גודלה מהגדול בעודף הצרךן והייצרן שנובעים ממנו) ונוצר עיונות הקצאה.

סובסידיה על שוק חלקו

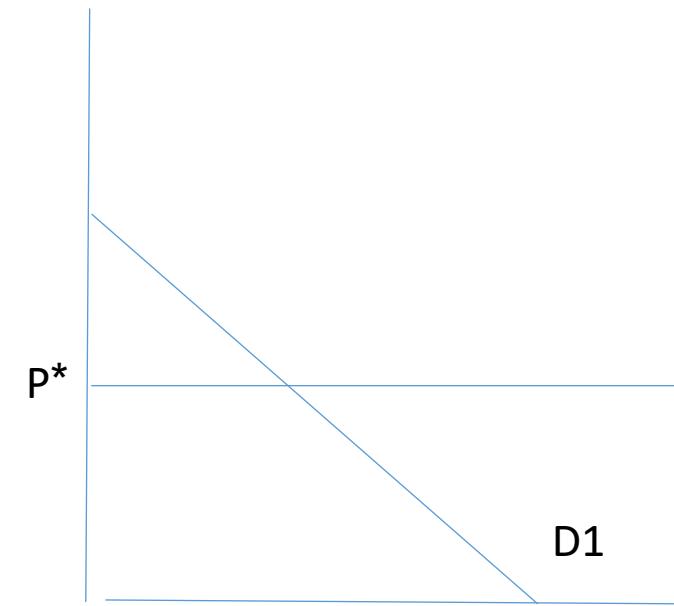
נכיח שבשוק מסוים יש שתי אוכלוסיות של צרכנים:

אוכלוסיות צרכנים א

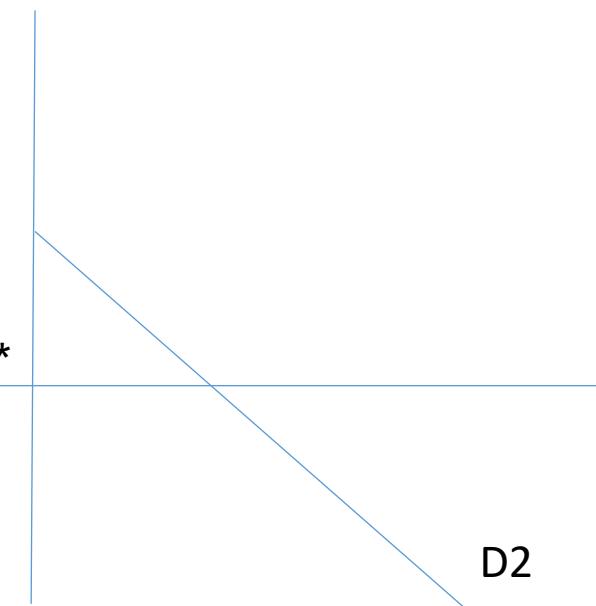
אוכלוסיות צרכנים ב

כעת הממשלה רוצה לסייע את המוצר רק לאוכלוסייה A

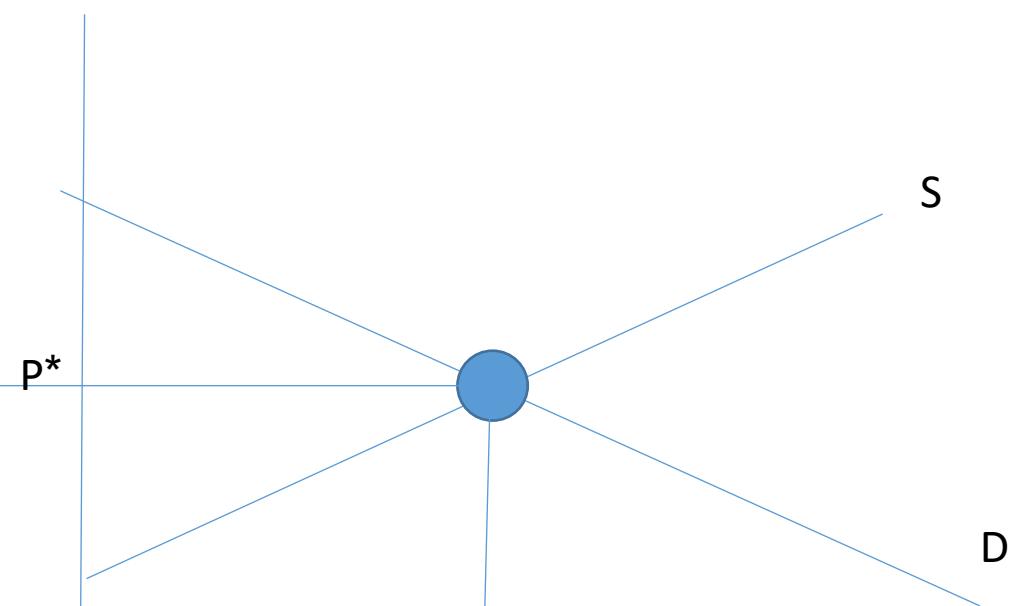
ביקוש של אוכלוסייה זרוכנים א

ביקוש של אוכלוסייה זרוכנים ב

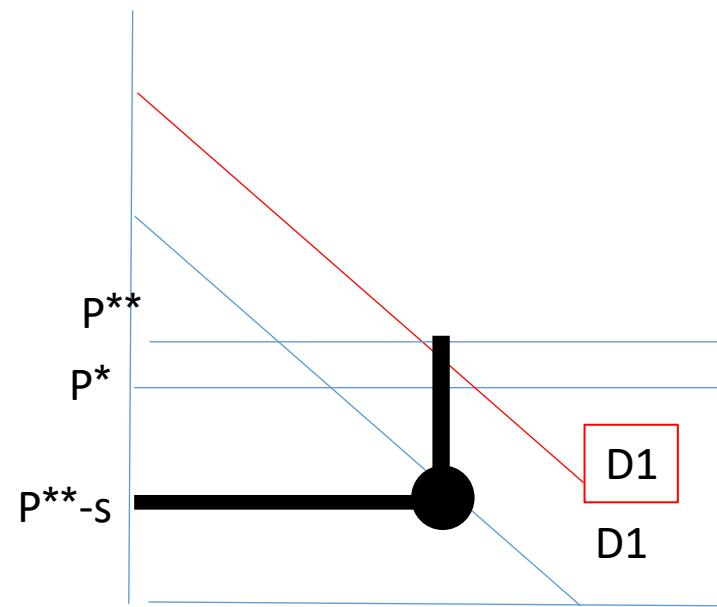

שווי משקל תחרותי בשוק

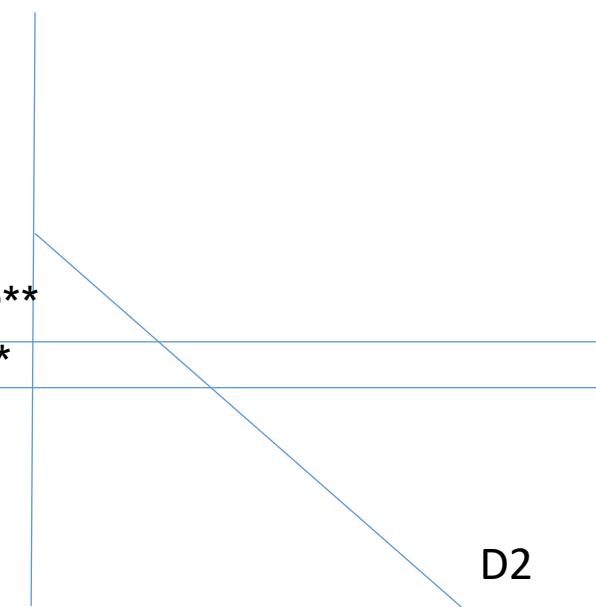

כעת הממשלה רוצה לסייע את המוצר רק לאוכלוסייה A

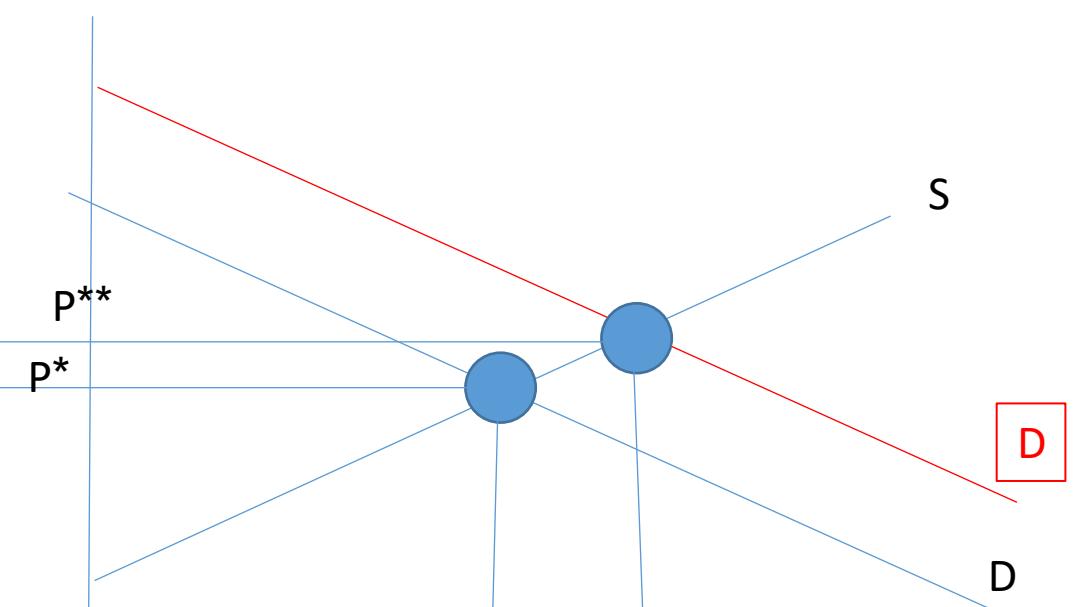
ביקוש של אוכלוסייה צרכנים A

ביקוש של אוכלוסייה צרכנים B

שיעור משקל תחרותי בשוק

מסקנות ותוצאות

- 1) מתן סובסידיה על צרכנים באוכלוסייה א מוריד מחיר לצרכן באוכלוסייה א
- 2) מתן סובסידיה על צרכנים באוכלוסייה א מעלה מחיר לצרכן באוכלוסייה ב
- 3) מעלה מחיר לייצור
- 4) מגדיל את הפדיון והרווח של היוצרים
- 5) מגדיל את הכמות המיוצרת ונמכרת בשווי משקל
- 6) מגדיל תפוקה
- 7) יוצר עיונות הקזאה ועיונותים במערכת המס

מחיר מינימום ושכר מינימום

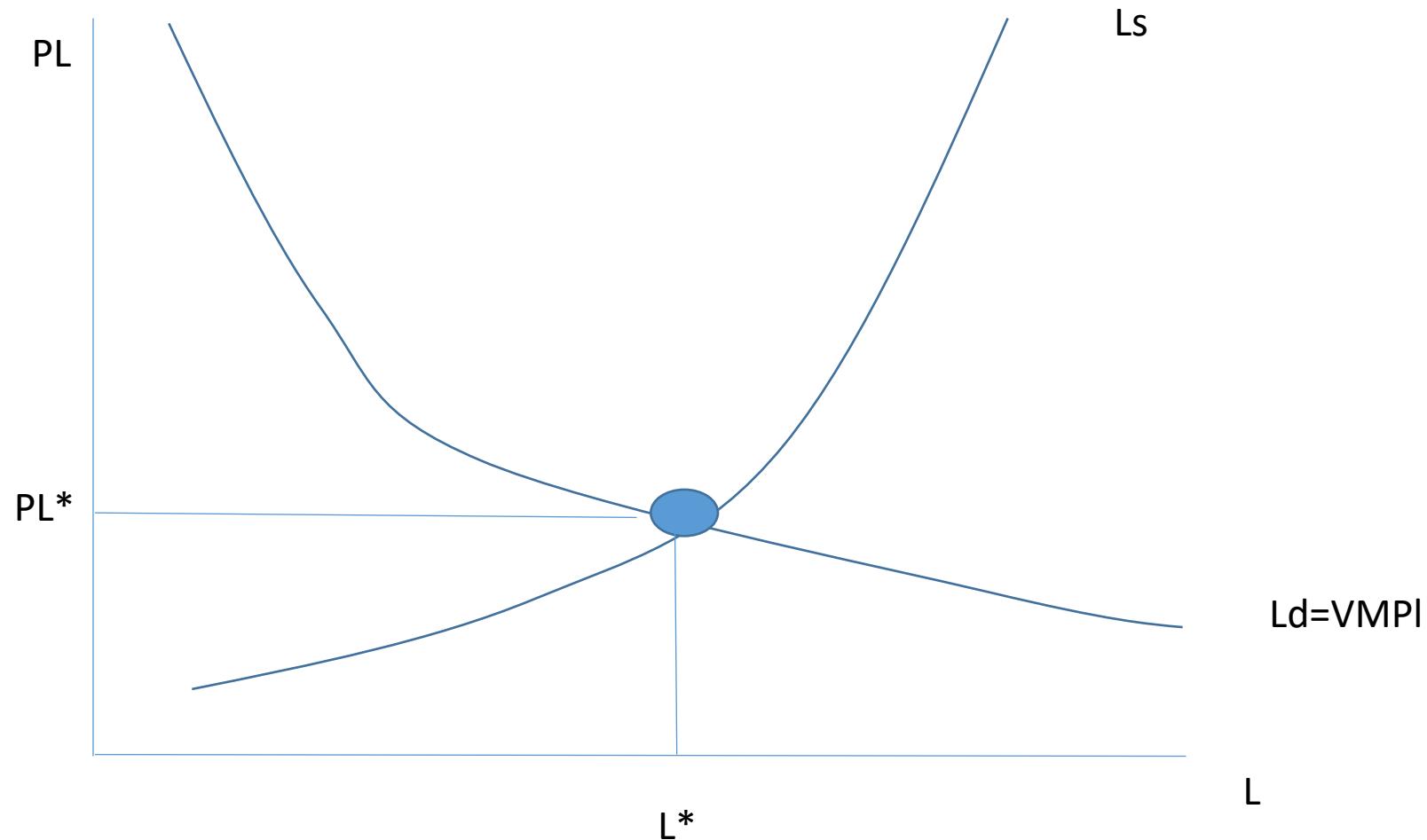
נניח שבשוק מסוים, המחיר נמור מאד (למשל בשוק העבודה השכר נמור מאד במונחי כוח קנייה)

למשל נניח שבשוק העבודה השכר נמור מאד (כלומר כוח הקניה של השכר נמור)

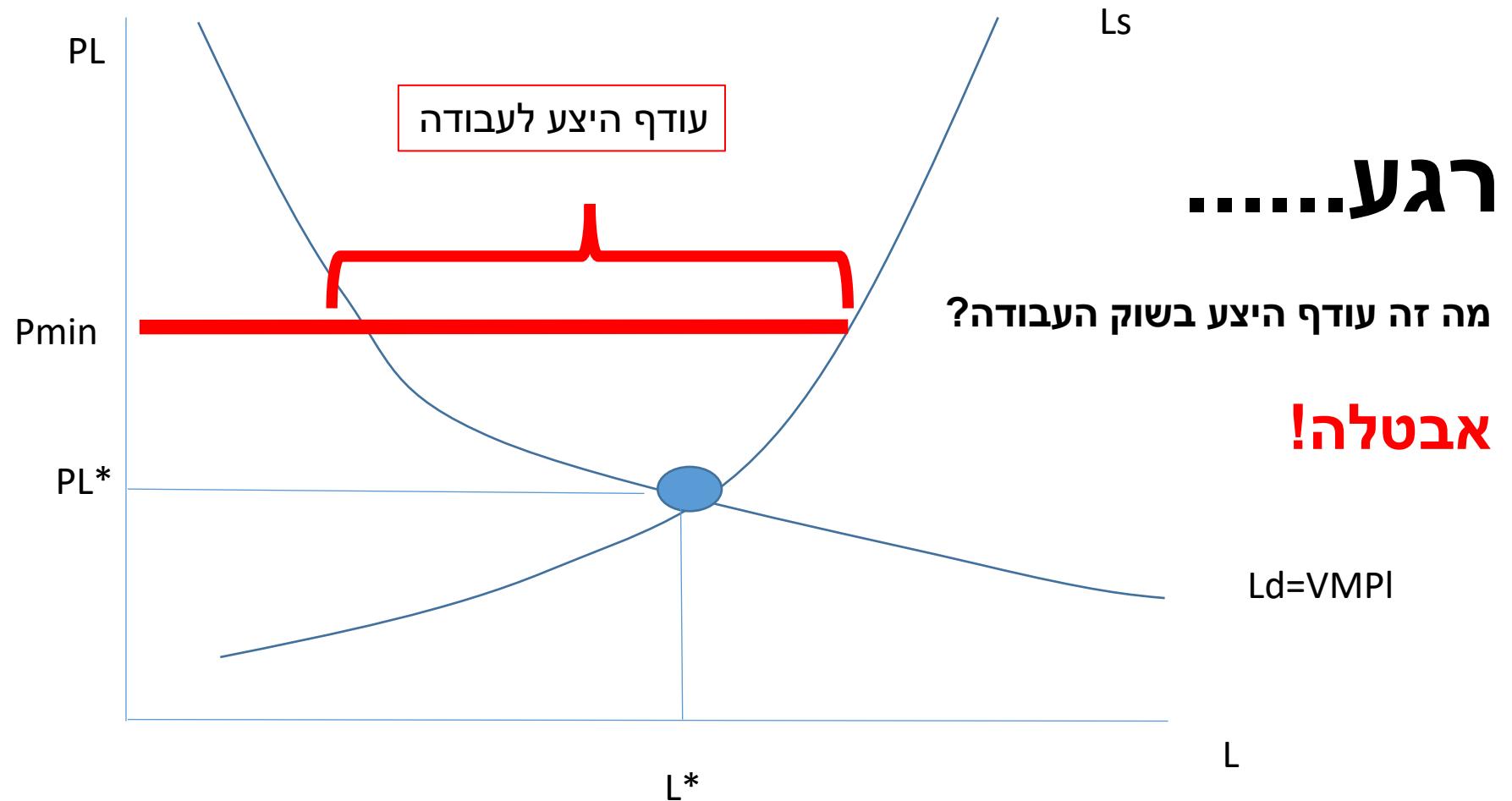
יש לחץ של האיגודים המקצועיים וועדי העובדים על הממשלה לחקק שכר מינימום.

כלומר שכר אט שאסור לשלם פחות ממנו בשוק.

מה קורה אם הממשלה (בקבות לחץ פוליטי) מחייבת חוק שכר מינימום כך ש P_{min} גדול מ P^*

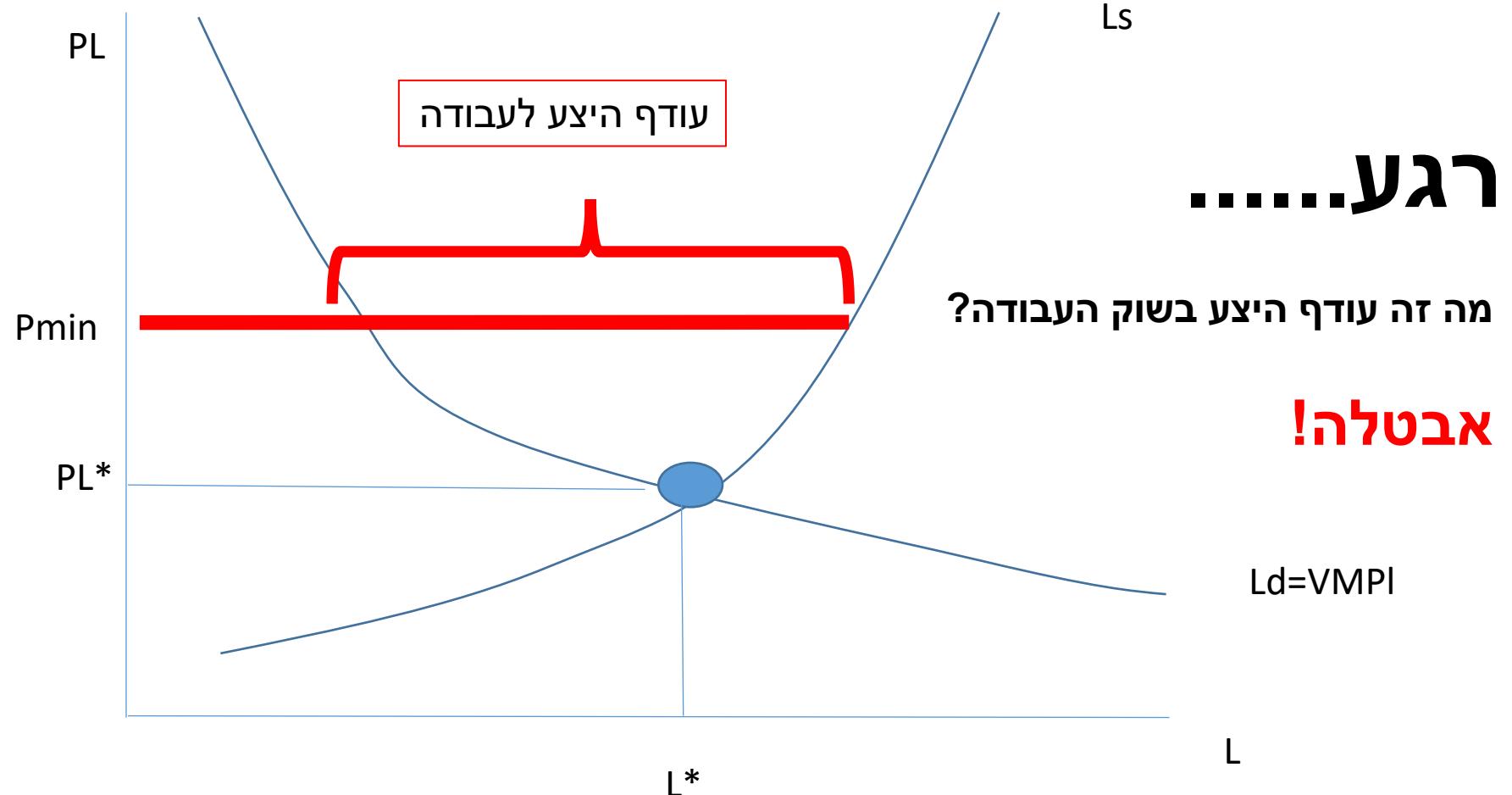

מה קורה אם הממשלה (בקבות לחץ פוליטי) מחייבת חוק שכר מינימום כך ש P_{min} גדול מ P^*

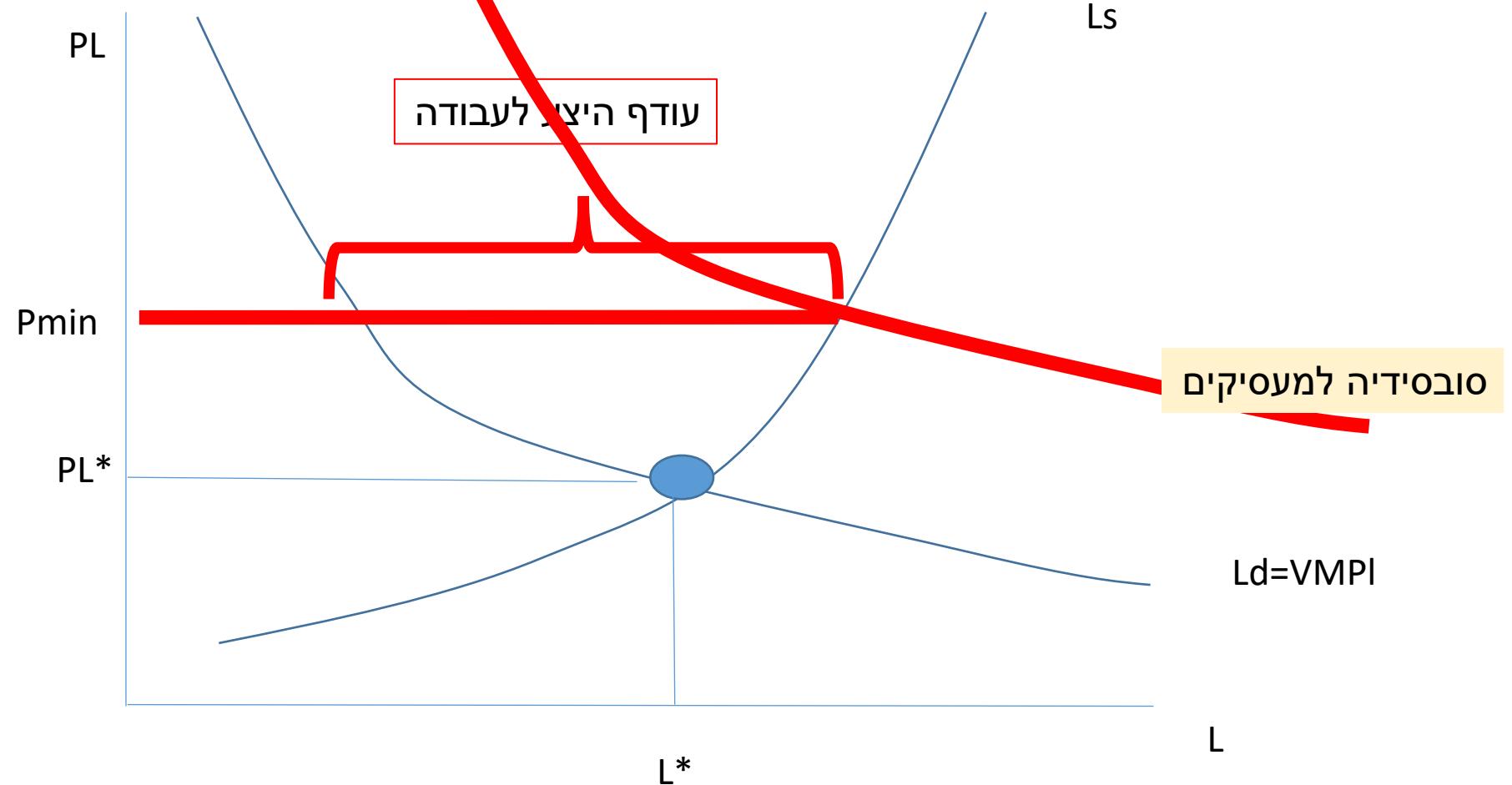
הגדרה: אבטלה

זהו מצב שבו יש עובדים שਮוניינים להציג עבודה אבל אין מושיקים שmonicים להעסיק אותם בשכר השוק.

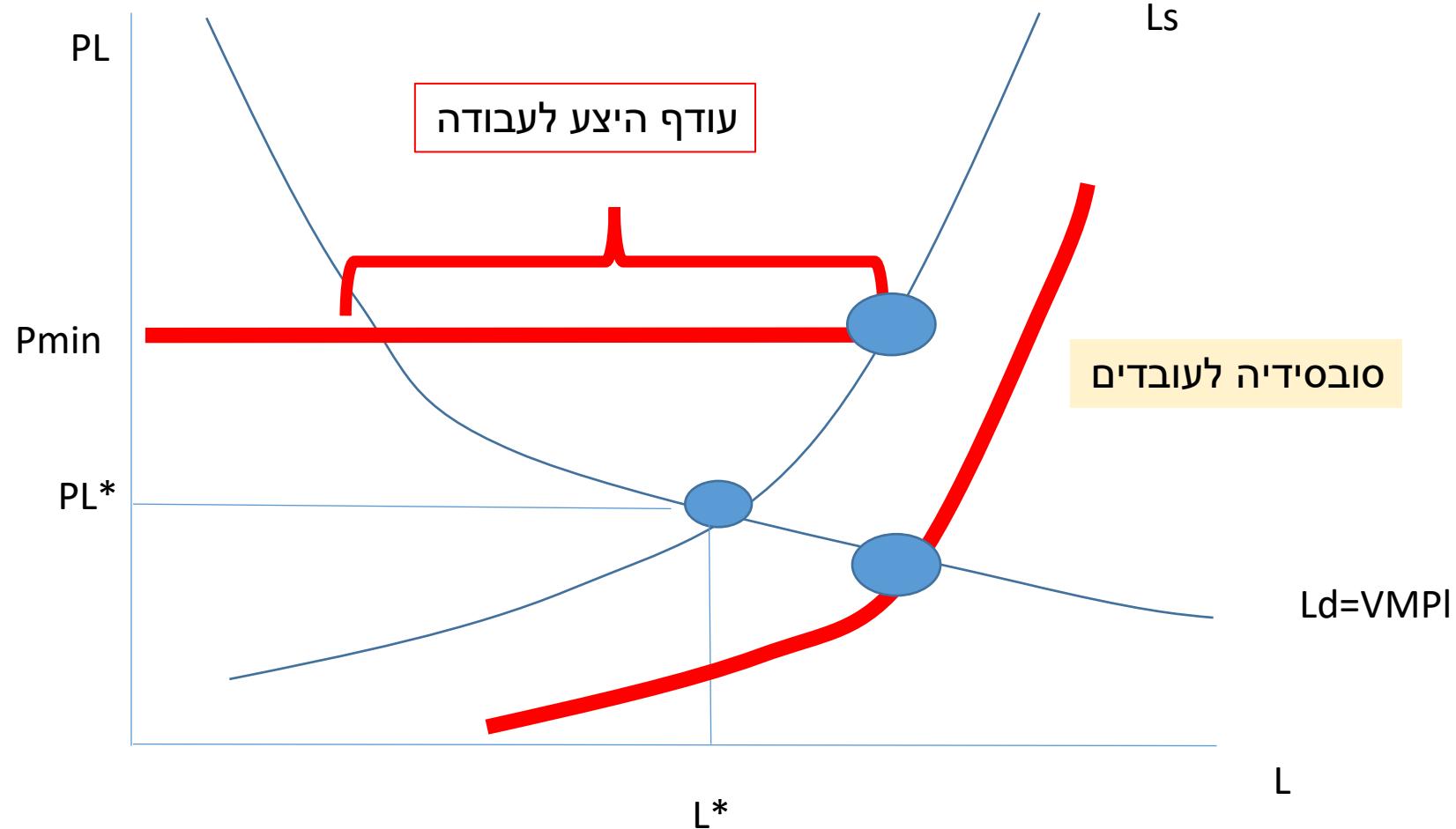
אמצעי משלים

אולי כדאי לתת סובסידיה לעובדים (או למעסיקים) על מנת להגדיל את התעסוקה.

אמצעי משלים

אולי כדאי לתת סובסידיה לעובדים (או לבעלי מקצוע) על מנת להגדיל את התעסוקה.

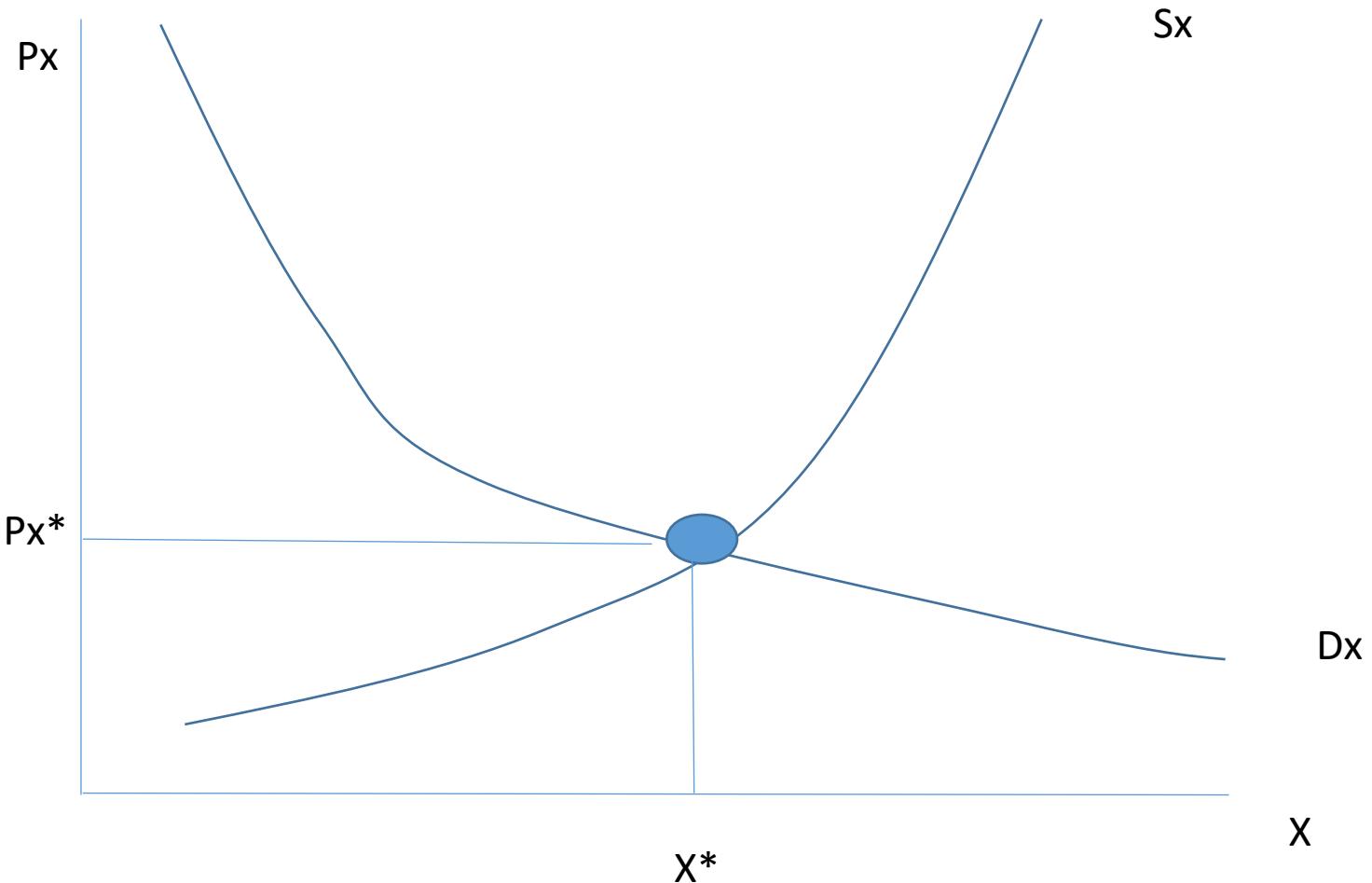
מחיר מקסימום

נכיח שבשוק מסוים, המחיר גבוה מאד

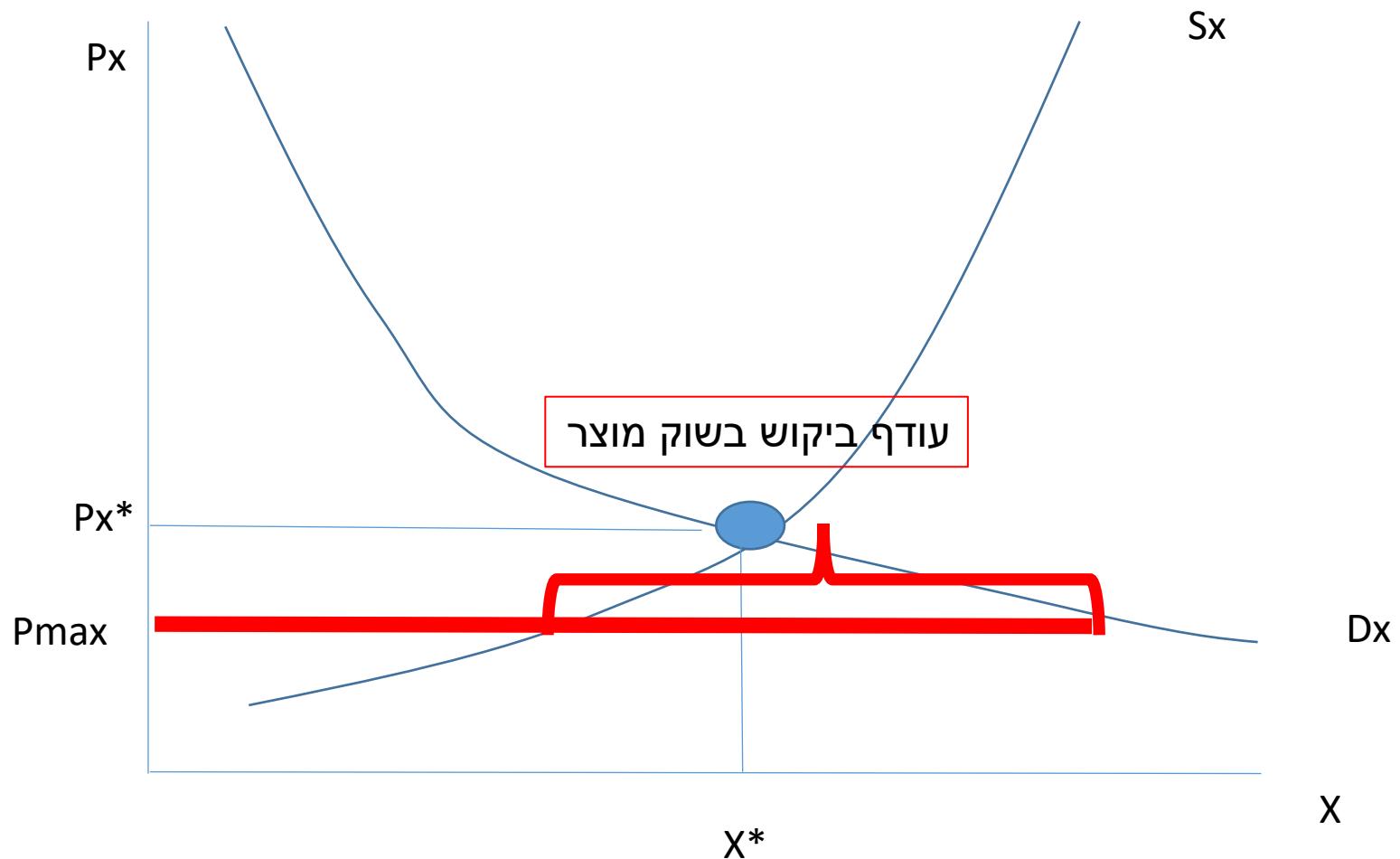
יש לחץ של הצרכנים לחייב חוק מחיר מקסימום.

כלומר מחיר P_{max} שאסור למכור בפחות ממחיר זה.

מה קורה אם הממשלה (בעקבות לחץ פוליטי) מחייבת חוק מחיר מקסימום

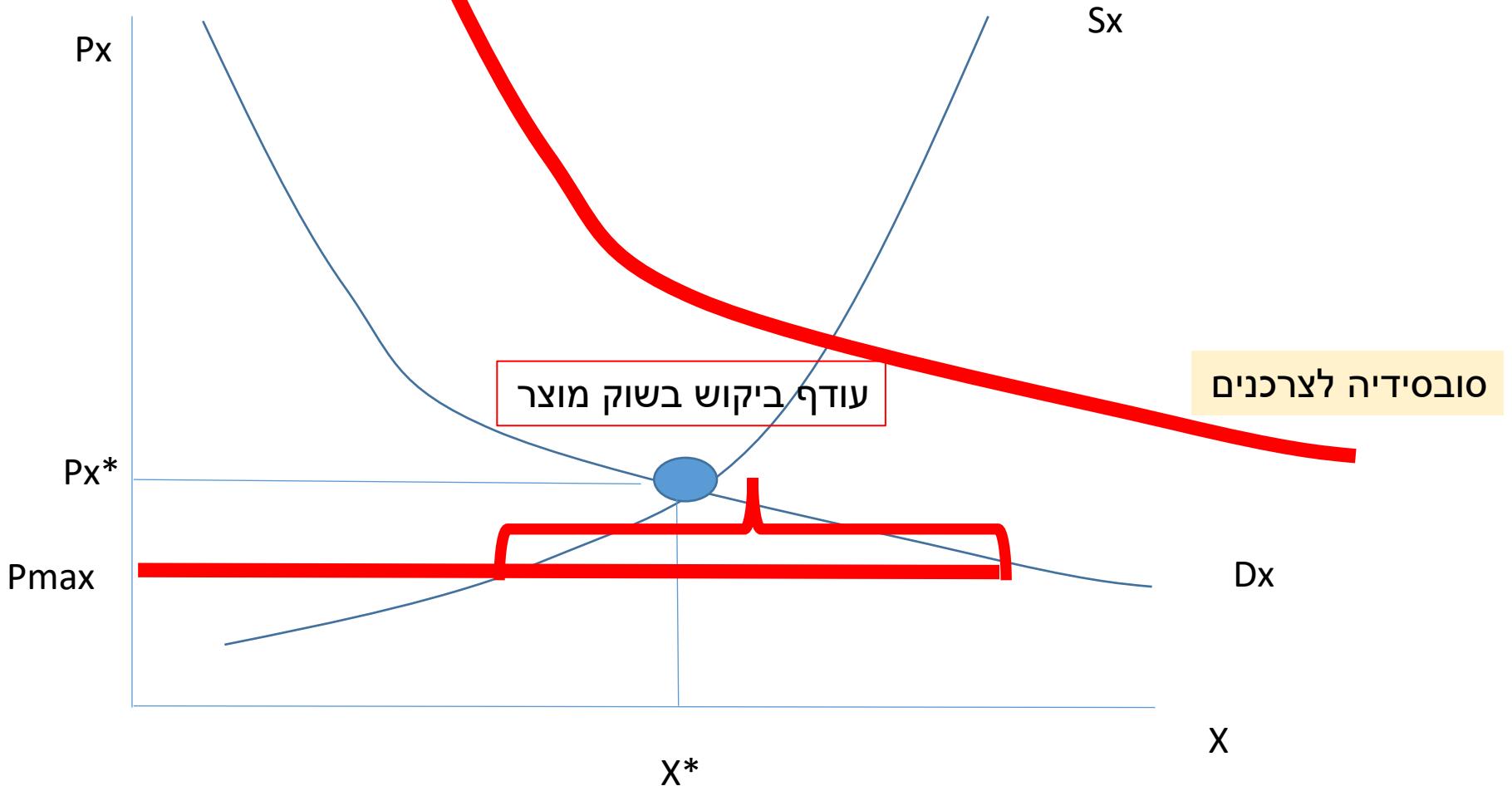

מה קורה אם הממשלה (בעקבות לחץ פוליטי) מחייבת חוק מחיר מקסימום

אמצעי משלים

אולי כדאי לתת סובסידיה לצרכנים (או לצרכנים) על מנת להגדיל את התפוקה.

אמצעי משלים

אולי כדאי לתת סובסידיה ליוצרים (או לצרכנים) על מנת להגדיל את התפוקה.

